De Hollandsche Liis met de Brabandsche Bely

Gillis Jacobsz. Quintijn

bron
Gillis Jacobsz. Quintijn, *De Hollandsche Liis met de Brabandsche Bely*. J. Ockersz., Den Haag 1629

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/quin005holl01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

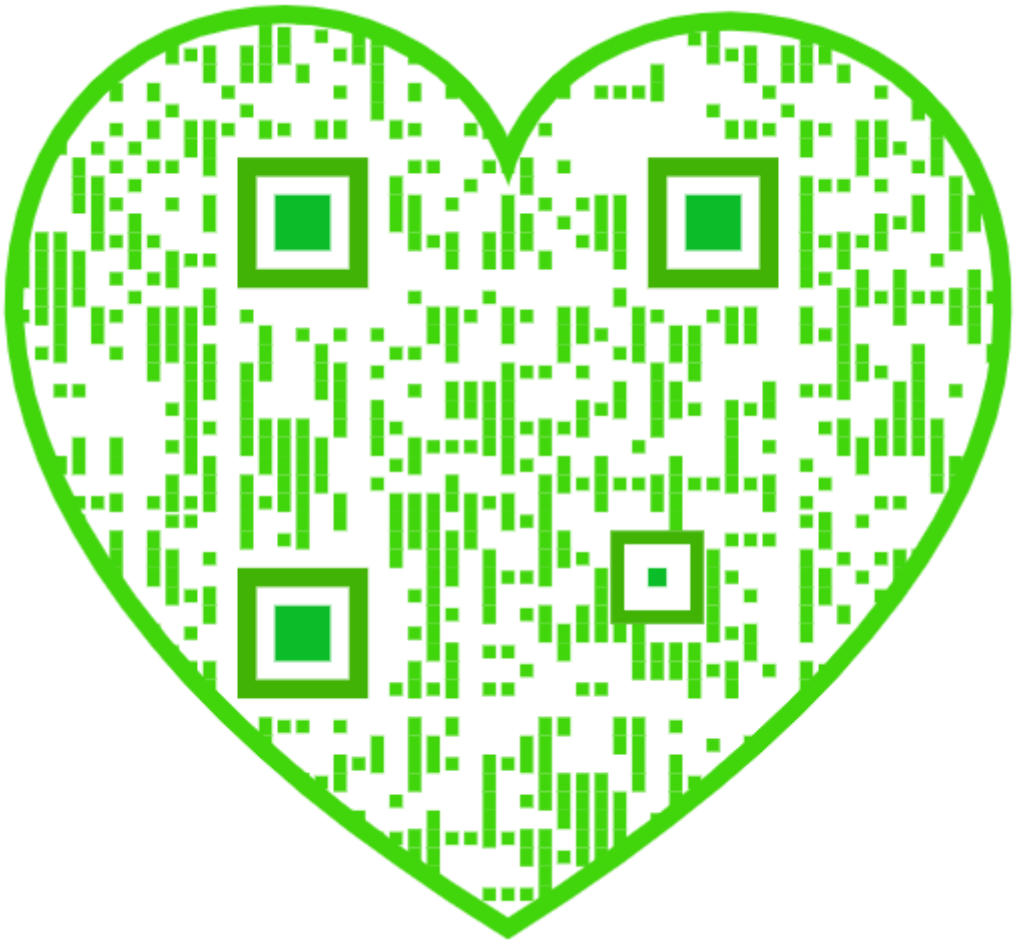

Aen den Boeck-nadrucker.

H*y is geen eerlick man, die nadruckt ander boecken*,
Om daer een vuyl gewin en voordel in te soecken.
VVilt gy sijn vroom bekent, sla mijn vermaning ga,
VVat gy ter bande neemt, laet sulcke rancken na.
Indienje dy verkoent ijts aerdigs na te drucken,
So sal dijn ydel-werck, dan genezins gelucken:
Met vingers sal men dy nawysen, als den Sot,
Die, met de dwase lien, is alle-man een spot.
VVat winning hebje dan, door sulcke daedt, verkregen?
Dies sy, na mynen raedt, hier nimmer toe genegen.
Moey dy in't minste niet met ymants drucke-saeck,
Die gy mee lesen meugt, met eerbaer soet vermaeck.

Op den tytel des boecks:
Die, door dese eerste plate, met drie delen aengewesen wordt.

DE wulpsheyt van de *Maegdt,* de geylheyt harer wangen,
De vleijng van haer tong, met al haer hoere-sangen,
Sijn wereldse geneugt; die, als een stanck, vergaet.
Fy! dan haer pronckery, met al haer groot cieraet.

Haer woorden suycker-soet, maer bitter sijn haer werken,
Gelijck de Leser hier kan in dit *Boeckje* mercken:
Want sy vertreedt het *Regt* van hare kinder-boort,
Als sy 't geboren kind, door *boos geweldt*, vermoort.
So doen de *heren* oock; die, tottet quaedt genegen,
In schijn van *Heerschappy*, de *Tyrannije* plegen.
Gelijck de *hoer*, geen *Regt*, tot kinder-moren heeft,
So is't, dat *Heerschappy*, geen *Regt* tot vangen heeft.
De misdaedt geeftet *Regt*, om enen man te vangen:
Daer toe de *heren* dan den helpe-handt aenlangen.
Wanneerse desen *Arm* misbruycken, tegen 't *Regt*,
Dan plegen sy geweldt; als meermael is gesegt:

Dan slachten sy, in daedt, de ydel *hoere-Lysen*,
Die wy u hier in't boeck, tot spot en schande, wysen;
En sijn haer eere quijt, gelijck de dwase *Maegt,*
Die sick in *ydelheyt* en boos[a] *geweldt* behaegt.
Daer dan 't *Geweld* regeert, daer wordtet *Regt* vertreden.
Dies werd de *Overheyt*, door dit *Gedicht*, gebeden,
Te letten op het deel, dat, in ons *Tytel-plaet*,
Tot harer groter Eer, oock aengewesen staet.
Want, daer is't dat men siet, hoe vrome kinders eeren
Haer Vader: Even so, is't dat men goede *heeren*
Oock deftig eeren moet; by wie het *Burger-Regt*
Niet wort, deur haer *Gewelt*, heel onder voet gelegt.

[a]Door't vermoren harer Vrucht: Also de heren, door 'tvangen, verdrucken en verderven, van haren Burger: Die haer E. bevolen is, als een kindt, sijn Moeder.

Een *Maegdt* moet suyver sijn, aen't lijf en goede reden:
So moet een *Regter* oock sijn *Ampt* en *vvoordt* bekleden,
Met sulck' *Opregtigheyt*, die suyver is en klaer.
'Waer dit so niet gebeurt, daer loopt de *Staet* gevaer.
Aenmerckt de *kinder-moordt*, als *vrucbten* van de *hoeren*,
Die hier den *manne-jeugt*, door haer gesmeeck, vervoeren.
Dus sijn de *vruchten* oock van die, in schonen schijn,
Ons *onregt* doen, voor *Regt*; en valsche *Regters* sijn,
Hieromme worden sy oock regt en wel geleecken
By *hoeren* deser Eeuw, tot boosheyt afgeweecken,
Die, door haer pronckery, sick in een schoon gelaet,
Gelijck een Eerbaer vrou, vertonen op de straet.

Ach! boser leste tijdt, in welcke wy nu leven,
Daer sick de *man* en *vrou* tot *bloedt-gevveldt* begeven.
Dus is de wereldt nu bedurven over al:
So, dat men hier uyt siet haer seecker schande-val.
Aensiet de *Vruchten* oock, uyt *Ouders* hier geboren,
Die, door de Vrese Gods, tot sijn *Verbondt* behoren:
‘Leert dan, naer ons vermaen, uyt deser al gesicht,
‘Dat dus een vaster *Staet* van *Landen* word gesticht.
‘De *Hoere-Staet* vergaet: Maer, d' *Echte* sal beklyven.
‘Dus isset, dat men moet het *Koningrijcke* styven.
‘Geluckig is dat *Lant*, daer't *Regt* en d' *Echte* woont:
‘Wãt, daer werd dã het volk met segening beloont.

‘Onsalig isset *Rijck*, daer *moordenaers* in wonen,
‘Die ook, ach! watte schrik! haer *Vruchten* niet verscho-
‘Wee! ons da*n* hier in't La*n*d, daer, midde*n* op de straet,
‘Het bloediger *Gevveldt* ons voor de oogen staet.
‘Wy voelen Godes Handt, in gramschap opgeheven,
‘Om swaerder noch te slaen; so wy ons niet begeven
‘Tot boet' en waer Geloof, na lering vã het *VVoort*,
‘Dat ons den *VVeg* vertoont die totte*n Hemel* hoort.
‘Maer, niemant willer in, als na sijn eyge sinnen,
‘Daer met hy *Godes Rijck* poogt ydelick te winnen.
‘Een yder beeld sick in, door menschelick verstant,
‘Dat hy de *Godes-dienst* hier regt pleegt in het Lant.

‘Dies siet me*n*, langs hoe meer, de kercke*n* sik verscheure*n*,
‘En dus men Gode dient in schuyle-wincke-deuren.
Doch, dit sy dus genoeg van 't *Geestelick* geseyt.
't Is beter dat wy hier weer keren tot de Meyt.
Siet dan de *dvvase Maegdt*, in 't *Boeckje* stoocke-minne*n*;
Daer toe dat *ydel-hoofdt* misbruyckt verstandt en sinne*n*:
Sy lockt den *Vrijer* aen, door flickerig gesicht,
Op dat hy haer voldoe d'oneerbaer Minne-plicht.
Dan loncktse sijeling, dan weder eens van voren,
En al, om datse hem sou tot de lust bekoren:
Dan geeftse hem een praet, dan lachtse, *Manne-soet*,
Dan geeftse hem een soen; gelijck een *hoere* doet:

Dan laetse sick eens hier, dan weder daer, betasten:
Waer toe seer vaerdig sijn de snode *Venus-gasten*,
Die opwaerts ae*n* de borst, en neerwaerts ae*n* de knie*n*,
Doen onbeschaemt gevoel; als meermael is gesien:
Moer-Lijs laet alles toe, en mag het wel gedogen:
Hoe meer men haer betast, hoe meerse werd bewoge*n*,
Door al sijn ydelheyt, tot sotter *Minne-lust*,
Die, in haer *Venus-hart*, wordt nimmer uytgeblust.
Sy droomter van, by nacht: Daer na dan, in de*n* morge*n*,
So ligsser op en denckt, als *Lijsje-sonder-sorgen*.
Wanneer dat *Liefde-kindt* dan van den leger gaet,
Dan isset, dat s' het oog weer na den Vrijer slaet.

Hierom gaet die *Malloot* eens aen de deure gapen,
Om, als de *hoeren* doen, wat ydel vreugd te rapen:
Dan sietse desen eens, dan genen, weder aen,
Die dan, op dat gesicht, haer groet in't hene gaen.
Mits lacht haer Minne-hart, op sijn eerbiedig groeten,
En mompelt by sick self; ey, mogt ick hem gemoeten,
Op desen achter-noen; dit waer nu wel mijn sin:
Om met hem uyt te slaen een koutje van de Min.
Hier legtse 't dan op aen, om weer by hem te komen.
So haest als hy dat *Dier* dan ywers heeft vernomen,
Groet hy haer, met een kus en dertel Minne-soen:
Gelijck de *Vrijers* nu gewone sijn te doen.

Na dat hy soete *Beel* een praetjen heeft gegeven,
Hoe dat de *Minnaers* hier in wellust gaerne leven,
Wordt hy so vry met haer; dat hy, met hare wil,
Haer geeft, in stee van soen, een klopjen op de bil.
Wel, Stoutert, seytse dan; hoe! dervje dy verkoenen,
Dat gy my, onder 't hemdt, dus geeft u hande-soenen?
Hoe! dervje sijn so stout, gy onbeschaemder gast,
Dat gy mijn naeckte bil so vrijelick betast?
Ick ben u by-slaep niet: Dies wil ick niet gedogen,
Dat gy my, deser wijf, weer sult aenraecke-mogen:
Gy sijt vry wat te koen; om, met den *Venus*-handt,
Te komen so na by mijn Eerbaer *Maegde-pandt*.

Ey, *Vffrou*, antwoordt hy, wilt u doch niet verstoren:
Gy kunt mijn brandig hart, door u gesicht, bekoren:
Het geen hier is gebeurt, mijn lieve *troetel-meyt*,
Geschag, door liefde-gunst, in soeter stilligheyt.
Waerom verstoort gy u, de schoonste van de *Maegden*,
Die dit geneugte spel ooyt met de Vrijers waegden?
Is't vreemt dat ick den hand gelegt heb aen dat deel
Welck is de achter-wacht der liever Minne-teel?
Dus gaen de *Vrijers* nu te wercke met de *Dieren*,
Die sich, in *Venus-School*, so mal-soet-apig tieren:
Gelijck hun is bekent die daer te schole gaen,
En op de *Maegde-vvacht* ter schildwacht angstig staen.

Doch, weg met desen hoop; die dus, als *Minne-knapen*,
Sick aen een *Hollands Lijs*, of *Brabands Beel*, vergapen:
Weg oock met dese *Maegt*; die, als een *dertel-vvicht*,
Vergeet de waerdigheyt van eerbaer *Maegde-plicht*.
Laet ons de vromer *Ieugdt* en haer gedoen betrachten,
Die hier het *Rijcke Gods*, in waer Geloof, verwachten,
En, met haer Oly-lamp, staen vaerdig en gereedt,
Op hares Heren komst, met wit cieraet omkleedt.
Dan sal de Leser hier, in onse Dichte-reden,
Sijn overschiete-tijdt niet ydelick besteden:
Hy sal, met harte-vreugd, dan suygen honig-soet
Wt onsen *Dichte-hof*; gelijck de bije doet.

De spinne suygt fenijn, oock uyt de beste bloemen:
So doen de bosen oock, die 'tgoede hier verdoemen.
Weest gy de honig-bie, door schyven opgeweckt,
Die oock, uyt slechter bloem, den soeten honig treckt.
Sijt geen *geweldenaers*, gelijck de *hoere-Maegden*,
Die, door de kinder-moordt, haer sielen alle waegden.
De boos heyt van den mens heeft nu den over-handt,
So hier in onsen *Staet*, als oock in ander *Landt*.
Sijt oock niet toegedaen hun die, in *Regter-Stoelen*,
In stee van *Regt* te doen, in *Tyrannije* woelen,
Verblindend hier het volk, door schijn van grote*n* staet,
Die, alsset Godt belieft, gelijck een roock, vergaet.

Dus eyndick dit Gedicht, den *Tytel* toegeschreven,
U, tot inleyding hier en soet vermaeck, gegeven,
Doet dan u voordel nu, met dit mijn *Dichte-boeck*,
Dat *Lijsjes* Kap bestraft en *Belis* Hulle-doeck.

Aen De Eerwaerdige, wyse en seer voorsienige Heren, de Heren Burgemeesteren en Schepens in Haerlem.

Voorreden

Mijn *Heren*, sijt gegroet: Het sy u niet verholen,
Hoe datter vele lien, hier door quaed oordel, dole*n*,
Dlemeynen, dat geen boeck aen u mag sijn vereert,
Als waer in t*Lande*-Regt wort, met den *Staet*, beweert.

'tIs waer en ick beken, dat u sodane *Boecken*
Die, door een hoger Saeck, het mensche-hart verkloecke*n*,
Wel voegen aHer-best, als diese waer dig sijt,
Deur *Staet* en *UVetenschap*; voor al, in dese tijt,
Doch, dit wordt u vereert; om u daer in te tonen,
By wat een wilder *Jeugdt* wy in den *Lande* wonen:
Want, als gy *Vaders* sijt van't: *Algemene-Best*,
So weert gy oock het quaedt, gelijck een slinde-pest,
Gy sijt met ons bedroeft, gelijck de *Ouders* plegen,
Wanneer wy sijn verdwaelt op biister omme-wegen:
Gy sijt ooek mee verheugt, als *Vaders* sijn gewoon,
In eenen blyde-keer, van den *Verlare-Soon*.

'tIs waer, dat dit *Gedicht* van onse *Narre-Lysen*,
Jn daet, niet waerdig is u, *Heren*, aen te prysen:
Doch echter tuygt my 'thart, deur onderdane-plicht,
Dat u de Eer behoort van. mijn *Pooet-Gedicht*,
Want, dat ons *Godt* hier geeft, voor al de kunst va*n* schryve*n*,
Moet, tot der *Groten* baet en voordel, hier beklyven:
Voor al moet sulcke *Stadt* en *Heren* sijn vereert,
Daer hy, die Boecken schrijft, sijn dichte*n* heeft geleert.
Udan, mijn *Heren*, u, moet ick hier in voor-stellen
De ongeschickte, *Maegdt* en ydle *Jongesellen*:
Hierom laet ick u sien, in onder danigheyt,
Het leven van *Moer-Lijs*, die over-malle Meyt.

[+]Ick toon u, niet vergeefs, de *Sotheyt* deser *Dieren*,
Die sick hier innet Landt, als droncke-bollen, tieren: [+]Verhandelinge.
Waht gy kunt sien, door haer, wat tijdt hier volgen sal,
Waer in de Ouden oock dol sullen sijn en mal.
Wy sien den aen vang al: De wercken sijn getuygen,
Daer mee sy, als de spin, 'tfenijn tot schade suygen.
Wat! sal't dan wesen noch, wanneer dit *Iongesin*,
Met haer bedurven *Saet*, neemt Landt en Steden in!
Dit is het quade vier, dat ick u wil vertogen:
Op dat gy, deur mijn Pen, wordt hartelick bewogen,
Te bidden onsen *Godt*; dat *Hy*, tot syner Eor,
En besten van het volck, dit bose leven weer;

Denckt eens, mijn *Heren*, denct Wat tiji hen dan-sal wesen,
Als gy ten grave sijt? Het aensien doet my vresen,
Dat dan sal sulcke tijdt van boosheyt hier opstaen,
Ja welcke dat de Aerd sal jammerlick vergaen.
De *Ieugdt* van deson dag is nu op alle straten,
Helaes! door dertelheyt, so bijster uyt gelaten,
Dat eener: schricken moet, deur hartzeer en verdriet,
Als hy haer boos gelaet, met such en hier aensiet.
De *Maegden* worden stout, in woorden ende vercken:
Gelijck men aen haer doen kan al te lichte mercken.
Wilt gy de *Idelheydt* regt naer het leven sien,
Gaet dan in't *Buyr-vergaer* van uwe jonge lien:

Daer kunt gy sien den *dans* en 't dolle *hande-klappen*,
Het *lobbe-kreucken* mee en ydeltoytig *snappen*,
'tGetier van *stove-brandt* en velerhande quaet,
Dat daer, tot schricken toe, eylacy! ommegaet.
Sy tieren sick als dol en uytgelate menschen,
Heel droncken van de wijn. Dies isset, dat wy wenschen
Dat sulcke vryicheyt by tyde sy geweert:
Op dat die ydel *Ieugdt* tot *Gode* sy bekeert.
Doch sy sijn't niet alleen; maer oock in andre *Steden*
Is't dat men by de *Ieugdt* hoort ongeschickte reden,
Als *hoeren* sijn gewoon, die spreecken onbeschaemt,
En, dat noch slimmer is doen dat haer niet betaemt.

De *Rijckdom* plag te sijnheel sedig in manieren:
Nu hoort men, over al, dat sy sick wilder tieren,
Als die van lager staet, in d'een en d'ander Stadt,
Daer oock de wrlde *Ieugdt* loopt uytet Deugde-padt.
Wy hebben hier vertoont haer ydelheyt, in platen:
Op dat sy, door't aensien,'tmisbruyck daer van verlaten.
Twee Delen deugen niet, in onse *Tytel-plaet*:
Maer inner derde Deel het Eerbaer leven staet.
Twee Delen sijn vertoogt, als grouwelick, te schouwen,
Daer van het eerste is voor *Idelheyt* te houwen,
Het twede, voor de vrucht, die daer uyt wordt gebaert,
En *Satans* mede-werck oook wel te regtverklaert.

De *Ieugt* wort hier geleert, door't bloedig kinder-moorde
Seer grouwelick om sren, dat sy niet meer behoorden
Te plegen Minne-vreugd, den aenvang van het quaet,
Dat, in het twede Deel, haer voor de oogen staet.
Het Eerbaer derde Deel moet in't gemoedt beklyven
Van al het Iongesin; om daer by vast te blyven:
Dan kan de *Tytel-plaet* ons leyden tot de *Deugdt*,
En sijn een Eerbaer spoor voot al de vrome *Ieugdt*,
Dat wy van Ouden oock hier indit Boeck verhalen,
Die, als het jonge volck, in velen mede dwalen,
Is een gemene plaeg, hier en in ander Landt,
Daer ydelheyt en quaedt neemtheel den over-handt.

So, dat wy *Gods* den *Heer* wel mogen vierig bidden,
Met een gelovig hart: Op dat *Hy*, in het midden.
Vaa velerhande sond, ons nimmermeer verlaet.
Wanneer wy dit so doen, dan helpt Hy mette daet.
Wanneer wy synen *Naem* aenroepen en geloven,
Dan voelen wy, in't hart, den Segen van hier Boven,
Die Godt, om *Christi* wil, genadelicken geeft
Hem die in't waer Geloof, hier regt boetyaerdigileeft.
'tGebedt verjaegt de sond, en oock de bose wercken:
Akyder Christe-mens kan allen dag bemercken.
Hy die geloving bidt naer in houdt van *UVoort*
Dat nimmer feylen kan worde tijdt verhoort.

Dit heeft my goedt gedocht u, *Heren*, aen te schryven,
Om d'*Eerbaerheydt* en *Deugdt* der vromer *Ieugdt* te styven.
Neemt hierom da in dank mijn Eerbaer kort vermae,
Door mijn Poete-pen, tot uwer Eer gedaen.
Indien mijn Schryve-kunst u kan geneugte geven,
Die kuys en Eerbaer is; so salse, by mijn leven,
U meerder noch doen sien. Beschut dan haer gedicht:
Op datse brenge meer, tot uwer Eer, in't licht.

Sluyt-reden.

Dus scheydt mijn Schryve-pen, die u dit wou vereeren
En, tot een ander werck, sick nu van u gaet keoren,

Met eenen *Christe-wens*, tot beter *Hemel-Staet*,
Ais daer gy, hier om laeg, onseecker inne gaet,
't*Gevangen* Ioseph-Boeck sal u, door hoger saecken,
In kloecker Pen-beleyt, gelijck ick hoop, vermaecken.
Neemt dit dan so in danck, gelijck als een nieu-Iaer,
Van hem die is geweest u mede-burger daer.

Vwer E. ootmoed: dienaer en gewesen

G.J.Q.

Aen mynen Heer, Den Here Ridder, Iacob Cats: *Raedt en Pensionaris, in Dordrecht.*

Ridder-Heer, van groten oordel,
Die het voordel
Hebt der kunst van *Poeesy*;
Isser ymant wien, daer neven,
Is gegeven
Wijsheyt; heer, die man sijt gy.

Want gy kunt, deur vele talen,
Ons verhalen,
Hoe men hier wel-leven moet:
Als gy in u *Dichte-Boecken*,
Die verkloecken,
Wonder wel en aerdig doet.
Hierom wordt gy, so wy lesen,
Wel gepresen,
Door der Dichters schryve-handt:
En sult noch meer roem verwerven,
Voor u sterven:
Als een wijs man hier in't Landt.

Hierom geeft u *Dordrecht* Eere,
Waerdig Heere,
Die u koos tot baren *Raet*;
Op dat gy, met kloecke reden,
Soudt bekleden
Scband en naecktheyt onser *Staet*.
Hierom heeft men u verheven,
En gegeven
Last om onses *Staets* Gesant:
Als men u, te goeder slonden;
Heeft gesonden
Aen den *Varst* van *Engelanr*.

Doch, wy hebben voorgenomen,
By de dromen
Josephs, meer veimaen te doen
Van u *Wijsheyt*. *V Gedichten*,
Die wel slichten,
Maecken nu mijn penne koen.
Want, ick hadde groot vermaecken
In de saecken
Die u kloecker *Pen* beschreef:
So, dat uyren achter eenen
Gaeu verdweenen;
Schoon ick lang aen 't lesen bleef.

Doe was 't, dat my helder bleecken
Mijn gebreecken,
In het dichten velerhand:
So, dat ick a vry bekenne,
Dat mijn penne
Niets verdiend', als grote schand.
Want, als ick ijts had geschteven,
Wt te geven,
Door de druck, voor yder mens,
Had ick nooyt *Poeet* gelesen,
Om te wesen
So volmaeckt, als ick wel wens.

Maer ick had, tot mijn vermaecken,
Christi Saecken,
Rijm-gewijf, by een gestelt:
Om, met sulcker tijdt-verlengen,
Deur te brengen
'tLeedt, daer ick mee was gequelt.
'tEerst begin van dit mijn dichten
Was, te stichten
Op de *Vrou* een abel liet,
Die had over-boos verlangen
My te vangen;
Tot mijn schaed en groot verdriet.

Dit quam deur een quacke-dichjen,
Op een *Nichjen*;
Dat ick las ter Almanack:
Mits so schoot my in den sinne,
D'oude Minne
Van *Moer-Soet*, die *Vege-sack*.
Doe begon ick wat te stellen,
Op de *Vellen*
Die de kooplien vangen doen:
'kSchreef wat heen, so als 't wou vallen,
Wat te mallen;
Krom en lam meugt gy vermoen.

'kSchreef en schreef en gaf haer streecken,
Penne-steecken;
Want, ick was op haer verstoort:
'kSchreef een liedt, vol hoge namen,
Die betamen
Aen een *Vffrou* harer soort.
'kSandet haer, om wel te leven,
Reyn geschreven:
Maer, 'tgeviel haer niet te wel:
Mits begon sy op te vliegen,
Sonder liegen,
Als quae *Griet*, dat doller *Vel*.

Mijn gedichten van die dagen,
Met haer slagen,
Songen, als de quackel doet;
Voor een Vrou, die is hovaerdig,
Niet seer aerdig:
Dies so rees haer hevig bloet.
Had ick, als de Nachtegalen,
Keunen halen
Mijn gesang, uyt soeter keel;
Dit misschien had, onder allen,
Wel bevallen
Aen den geeft van onse *Neel*.

Doch, ick liet haer voorts in ruste,
Vol onluste,
En begon des Heren Saeck:
Hier in had ick, Godt ter Eeren,
Om te leeren,
Harte-lust en siele-smaeck.
Om toch niet te sijn vermeten,
En te weten,
Offet drucken waerdig was;
Had ick eenen, in die stonden,
Toegesonden
Weynig dicht; op dat hy 't las.

Doe gaf hy my, in't besoecken,
Syner boecken
Eenen, niet by my verwacht:
Voorts heeft hy my aengepresen,
Om te lesen,
'tWerck, by u in't licht gebracht.
Heer, gy sult my niet vermeten
Hierom heten,
Dat ick u noem *Wijsheyts Soon*:
Want, ick kon my niet vermoeijea,
Door het vloeijen
Van dijn soeter Dichte-toon.

Gy geeft aen de jonge vrouwen,
Die eerst trouwen,
Goedt vermaen en scherpe les.
'tWaer te wenschen, wyser Here,
Dat u lere
Wierd gevolgt by menig *Tes*
Fy! de boser kopsche wyven,
Die, met kyven,
Hare mannen weder-staen:
Gy hebt dese Sotte-bollen,
Die so rollen,
Met dijn *Pen* genoeg gedaen.

Hier in had ick goedt behagen,
In mijn dagen
Van de rouw en bande-pijn.
Doch, gy hebt desoort vergeten,
Doe ick weten,
Die te koen in woorden sijn:
Die, wanneer de mannen spreecken,
Quae gebreecken!
Nemen harer reden gang:
Die, met tusschen inne-kallen,
Onbevallen
Worden, door haer snater-sang:

Die, gelijck de stoute *Vegen*,
Sijn genegen
Tot beftraf der mannen saeck;
Daer s' in hebben, metten andren,
't Sy in'twandren,
Of in huys, haer soet vermaeck.
Dit en staet, te gene tyden,
Ons te lyden:
Vrouwen moeten sijn beleeft.
'tIs den manne velerhande
Schimp en schande,
Als sijn wijf de kaeckel heeft.

Cats, ick kenner op een stede,
Die, hier mede
Meynen noch te sijn vereert:
Maer, so sy niet naer en laten
'tInne-praten,
Dienen sy te sijn geleert,
Woudt gy haer een Dichjen geven,
Wel te leven,
'tSou verblyden mijn gemoet.
Doch, gy most dan feller schryven,
En bekyven
Haer, die sulcke dwaesheyt doet.

Heer, gy hebt gestraft, te degen,
Sulcke *Vegen*,
Die haer mans, deur schoon gelaet,
Veynsig in de slape wiegen,
Ende liegen:
Om de eer van groten staet.
Maer, gy hebt verby gelopen,
In de hopen,
Haer, die veynfen in een saeck,
Om, ick weet niet watte! grillen,
En verschillen
Tot haer eygen mal vermaeck:

Die de mannen niet bedriegen,
Met haer liegen;
Doch, daer in licht vaerdjg sijn:
Dese meugje mee wel leren,
En doen keren
Wtet padt van waerheyt-schijn.
Want, ick haet de schijn en leugen,
Die niet deugen:
Laet ons woordt sijn, ja en neen.
Vrouwen, die de waerheyt spreecken,
Sijn geleecken
By de Deugd, gelijck ick meen.

Voorts, hebt gy de stouter *Teßen*,
Door u lessen,
Niet bestraft, die sijn so wreedt,
Dat sy oock, in vange-saecken,
Sick vermaecken,
Tot der vromer schaed en leedt:
Die dan lachen, geckig singen,
En opspringen,
Als een *Nar*, van vrolickheyt;
En noch vele drinck-gelds geven,
Malle *Teven*!
Hem, die haer de tyding seyt:

Die haer vrouwen, watte *Sloren*!
Schier vermoren,
Door de grote droeffenis:
Die haer kinders, op de straten,
Kryte-laten,
Over die gevangenis.
Wouje tegen dese *Vellen*
Mee wat stellen,
In een bitter-scherp gedicht;
Gy soudt al het volck behagen,
En oock plagen
Haer, die sulcke boosheyt sticht.

Nademael nu dijn gedichten
Alle stichten,
Tot goedt leven en de Deugt;
Wil dan oock begerig wesen,
Om te lesen
Dat ons in den Heer verheugt.
Dit sal u, schoon ingebonden,
Toegesonden
Worden, mijn *Geloof-Vermaen*,
Dat ick hoop, in dicht geschreven,
Wt te geven,
Tot der vromer troost gedaen.

Hier wordt onse *Broeije-Henne*,
Door mijn penne,
Seer bestraft: Dit Monster-dier
Heeft, eylaes! de mensche-seden
Afgesneden,
Met haer over-dol getier.
kWeet, dat gy sult, innet lesen,
Droevig wesen;
Over al haer ydelheyt.
Ach! dat dese Ieugde-bollen
So uytrollen
Haer geraes en sottigheyt.

'kHebbe nooyt, in vreemde Landen,
Dese schanden
By haer jonge jeugdt gesien.
Wie! siet oock, in ander Steden,
Sulcke seden,
Onder hare jonge lien?
Vwe Ieugdt wordt eer gegeven,
Van wel-leven;
Sijnde door u *Pen* gesticht.
Hey! dat sick oock betren wouden,
Alsle souden,
Dese Ieugdt, deur mijn gedicht.

Dan sou haer mijn *Penne* prysen,
En aenwysen
Beter stof, tot harer eer:
Om dat sy, als Christe-menschen,
Dat wy wenschen,
Hebben smaeck in goede leer.
Dan sou haer mijn *Pen* verheven,
En oock geven
Roem en lof; door nieuwe druck.
Woude Godt, dat dit mijn schryven,
En bekyven,
Haer aenbragt so goedt geluck.

Dan sou haer mijn *Penne* kronen,
En belonen
Sulcke Dengdt en goede daet:
Om dat sy sick betren laten,
So, in't praten,
Als, in't stoeijen over straet.
Woudt gy nu oock mede letten
Op de Wetten,
Die men in het Regt gebruyckt;
Dan so konje seecker wesen,
Dat, in desen,
'tRegt, voor my, noch onder duyckt.

Wilt, daet na, tot *Joseph* keeren,
Godt ter Eeren,
En ten besten van het Landt:
Dan sult gy my daer aenschouwen,
In't benouwen,
Aen den selven vange-bandt.
Schaemte gaet nu ommevangen
Bey mijn wangen;
Om dat ick in 't dichten mis:
Schaemte geeft my, met haer wencken,
T'overdencken,
Dattet niet druck-waerdig is.

Droefheyt komt my treurig maecken,
In de saecken
Van't gedicht, te slecht gestelt.
Blyschap geeft my weer, hier tegen,
Troost en segen.
Goede moedt behoutet velt.
Wouje my nu wete-laten,
Of de maten
Van mijn dichten soete slaen;
Of, waer inse hincke-pincken,
Ende stincken;
'kSou te stouter voorwaert gaen.

Wouje my, de kunst ter eeren,
Mee wat leeren;
'kSou 't u weten groten danck:
Wijs my aen, om my te stichten,
Lamme dichten,
Of, die kreupel gaen en manck.
Wouje ray wat over schryven,
My te styven,
Van dijn minste wetenschap;
En mijn dichten niet verschonen,
Maer my tonen
Haer gebreecken en gelap:

Dan sou ick mijn toon en maten
Vloeije-laten,
Na de kunst, op mijn vermoen:
Hierom bid ick u, demoedig,
Om, seer spoedig,
My hier van de weet te doen.
Dan sou ick mijn lamme dichten
Vaster stichten,
En de mancken gade slaen.
So mogt dan, tot mijn verblyden,
't Lamme ryden,
En het mancke gaeuwer gaen.

Dan sou ick u, al mijn leven,
D'Eere geven:
Om dat gy my hebt geleert.
Want die, met haer kloecke dichten,
Andren stichten,
Worden wel en regt geeert.
Godt de Heer, ons Hemel-Koning,
Tot beloning
Van dijn Edel Schryve-kunst,
Wil aen dy, mijn Here, geven
'tOpper-Leven,
Neven sijn Genade-Gunst.

Dit is 'tgeen dat ick u wensche,
Christe-mensche,
En dat gy op aerden leeft,
Om den *Heml-Heldt* van boven
So te loven,
Als, dien *Hy* den segen geeft.

Vwer E. dienaer en goeder vriendt, G.I.Q.

Aen Alle Kunstrijcke Schryvers, en vermaeckelicke poeeten.

[+]G*Eleerden* in het Landt; voor allen, gy *Poeeten*,
En *Schryvers* na de maet, de *Kunstenaers* geheten,
Waer datje wone*n* meugt, mijn *Penne* soeckt u gunst,
En doet u dese weet; ter eeren van de kunst:

[+]Voorreden.

[+]Ten *Eersten*, dattet *Dicht*, in allerhande saecken,
Kan onsen droeven geeft hier stichten en vermaecken:
   En dat die wetenschap noch meerder kunst in heeft,
   Als ymant is bekent, die in den Lande leeft.
Ten *Tweden*, dat als noch geen *Schry ver* is gekomen,
Wie dat hy wesen mag, dien ick hier heb vernomen,
   Ter *Kunstes* hoogste Trap: Die, tot een yders baet,
   Voor u, so wel als my, nu noch te winnen staet.
Ten *Derden* en voor slot; dat, sonder roem geschreven,
Dit kleyn *Poeetis boeck* u kan te kenne-geven
   Dat ick aen't leren ben en weer my allen dag,
   Op dar mijn *Schrijve-Pen* noch hoger klimme*n* mag.

[+]Verhandelinge.

Op dan, gy *Helden*, op: Wilt weer op't nieu beginne*n*,
Om 'tvoordel van dien Trap den andren af te winnen:
  Vermant u, neven my; op dat, door u *Gedicht*,
  De grondt van onse *Kunst* noch vaster sy gesticht.
‘De *Schryve-kunst* in *Dicht* heeft sijn verborge streecke*n*,
‘Die niemant onser al heeft, na behoor, bekeecken:
  ‘Ick vindet allen dag, als ick aen't schryven ben,
  ‘En leer, geduyrig aen, de streecken van de *Pen*.
‘'tIs een verborge-saeck, die moeyte kost in't soecken:
‘Hy, diese vinden kan, schrijft goede *Dichte boecken*.
  ‘De *wevers* maecken *rijm*: *Poeeten* sohry ven *Dicht*,
  ‘Die onsen domme*n* geeft, door wete*n*schap, verlicht.

De *Rust-klanck* van het *Dicht*, daer vele niet op letten,
De *Eer* van onse *Kunst*, is, na *Poeete-wetten*,
Een schone wetenschap en over-groot cieraet:
Want, daer hy niet en is, het dichten mancke gaet,
Aenmerckt de*n* Rust-klanck, *hier*, volstandig in het lese*n*:
Daer moet hy alle tijdt, tot een vercierssel, wesen.
Die sick met dichten moeyt, en hier op niet en let,
Dien sal de *Penne-Kroon* niet worden opgeset.
Voorts moet, na mijn verstan*n*r, de Rust-kla*n*k in de *Dichen*
Van *elven, negen, tien*, en *acht* syllaben, lichten:
Maer, in de*n* minder-slag is 'tmisluydt niet so groot,
Als't in den meerder is; waer in het harder stoor.

Doch, ick heb my gewent, in *negens* ende *achten*.
Dit mede gae te slaen: Wilt oock nu daer na trachten,
Indienet u belieft: Op dat de wetenschap
Van onse *Dichte-Kunst* kom' op den hoger Trap.
Noch sijnder *achten, viter* en seven hippel-sangen,
*D*aer[a] sy sick laten sien, vooraen in d'eerste rangen:
Maer, in gemeynen *Dicht*, die min als achten slaet,
Geldt dese regel niet, die op den Rust Klanck staet.
Om nu de Eygenschap van desen regt te schryven,
*D*it is niet wel om doen. Laet dan die Eere blyven
Dien *Groten Hemel-Heldt*, die, uyt den *bogen Throon*,
Instort der Schryvers *Pen* een soeter *Dichte-toon*.

[a]De Rustklancken.

Dies wilt de *Poeesy*, na haer waerdije, roemen,
En niet meer, als men plag, spots-wyse, rymen noeme*n*:
Die't niet in spot en doet, die doetet onbedacht,
Of, heeft de *Schryve-Weet* niet, na behoor, in acht.
Wy roemen, niet vergeefs, de *Kunst* van Dichte-make*n*:
Nadien d'ervarentheyt ons leert, in dese saecken,
Dat niemant is volleert; maer moet, gestadig aen,
Noch leren allen dag, om goeden *Dicht* te slaen.
Geen woort wort neergeset, gee*n* letter ook geschreve*n*,
Of, daer werd rede-maet, met wete, van gegeven.
Hy, die den ryme-klank, om woorden wille, maekr,
Die heeft de *Dichte-Konst*, door bottigheyt, versaekt.

Hier staet een *Goude-Pen* te winnen, met een *Krone*
Die ick u allegaer, ter *Eere-berg*, Vertone.
Schrijft nu en rept u seer; laet dan het *Vonnis* staen
In't oordel van degeen die goede maten slaen.
De *Wijsheyt* komt van *Godt*, den *Gever* va*n* het schryve*n*.
Hy, die dit wel betracht, sal in *Heer* den beklyven.
Dies wordt de '*Schryve-Pen*, ter Eeren dus gekroont,
Op deser Berges Top, uyt Godes Wolck, vertoont.
Wy hebben niets van ons, als ydelheyt en sonden,
Die wy, helaes! begaen, tot aller uyr en stonden.
[+]Vaert nu hier mede wel, en geeft dien *Groten Heer*
Van al u *Schryve-Kunst*, alleen de meerder *Eer*.

[+]Sluytreden.

Vwer E. dienaer en goeder vriendt, G.I.Q.

Gillis Jacobsz. Quintijn, ***De Hollandsche Liis met de Brabandsche Bely***

Aen Den Goedr-willigen Leser.

[+]ICk heb u hier vertoont het leven van de *Lysen*:
Op dat ick u 'tgebreck derselver soude wysen,
  En oock der *Jannen* mee; die hier, ve*n*n Stee tot Stadt,
  Eylacy! lopen meest op't gladder helle-padt.
Ick heb u hier vertoont haer ydeltoytig leven:
Om hun, tot eygen baet, afkering dus te geven:
  Op dat haer ydelheyt hun allen dienen mag,
  Door schaemte, tottet goedt, in desen bosen dag.

[+]Voorreden.

Ick hcb u hier vertoont de *Narren* en *Sottinnen*,
Die dus, van langer handt, de Steden ons af-winnen.
De *Wysen* sterven heen: De *Gecken* groeijen aen.
'O! *Godt*, sta gy ons by; op dat wy niet vergaen.
[+]'Dy, Leser, is't bekent dat, van de jonger *enten*,
'De *Bomen* groeijen op: Dus oock, van onse *venten*,
'De *Mannen* komen voort; die, tot ons harte-pijn,
'Inydelheyt en schand, eylaes! ervaren sijn.
'Gy, allegader dan, verstandig in de *Wetten*,
'Wilt, met aendachtsaemheyt, op desen nouwe letten:
'Dan sulje kunnen sien de waerheyt van't gestel;
'Te weten, dat een *Geck* groeyt uyt den *Nar-gesel*.

[+]*Verhandelinge*.

‘Wat! *Wijsheyt* kan me*n* toch va*n*sulcke lien verwachte*n*,
‘Die d'*Eerbaerheyt* en *Tucht*, in hare *Jeugdt*, verachten?
‘Voor ray, ick weetet niet: Dit weet doch yder ma*n*,
‘Dat, als de *Ent* niet deugt, de *Boom* niet deuge*n* kan.
‘Gy, *Vaders* dan te saem, die wilt den *Here* vresen,
‘Moet, in u *Kinder-saeck*, voorts aen nu kloecker wesen,
‘Hy, die het onkruydt hier te hoog opwassen laer,
‘Siet, dattet uyt sick werpt sijn eygen quader saet.
‘Leert uwe *Sonen* nu, eer datse *Mannen* worden,
‘Tot werping va*n* het saet, sick met de *Deugdt* omgorde*n*:
‘Da sal de *Deugds aemheyt* voorts brenge*n* haers gelijck.
‘Dus sticht men vaste*n* *Staet*, tot voordel va*n* het *Rijck*.

Fy! dat u *Sonen* hier by Waerden sick begeven,
Om daer, drie dagen lang, in wellust so te leven,
Als *Ruffianen* doen, met hoeren, velerhand;
En drincken sick dan vol, als *Narren*: Watte schand!
Fy! dat u *Sonen* dan, als droncke-bollen, spouwen,
En alsse haer waerdin, daer voor, ijts schencke*n* souwen,
Om dat haer bed-cieraet, daer deur, bedorven is,
Vergelden't haer dan noch, met spou en koude pis:
Ia! 'tslimste noch van al, dat sy haer niet betalen
De suycker ende wijn, die sy daer laten halen;
Maer lopen, sluycke-wijf, ter herberg weder uyt.
Ach! wat is't groter sond, en over-boos geluyt!

Gy, *Moeders* in het Landt, die hier wilt Eerbaer heten,
Sult, tot u *dochters* baet, nu door mijn Penne weten,
Dat sy, na dat iek meyn, niet kunnen Eerbaer sijn,
Die, met de *jonge-maets*, 'snachts sitten by de wijn:
Want, wijn verweckt de lust, en lockt de *Jongesellen*;
Die dan begerig sijn het *Maegde-root* te quellen:
Wanneer u dochter oock dan hallef droncken is,
Gelijck het spreeck-woort seyt,da*n* speeltse selde*n* mis.
Wilt gy geraden sijn, so sulje niet toelaten
Dat uwe *Maegde-blom* ga stoeijen op de straten,
By dage, noch by nacht, wanneer men rusten moet.
Dan sinje kloeck en wijf, so gy dit naerstig doet.

Geest haer gee*n* vryheyt meer; om met de *mates* te lope*n*,
Op duynen, of in't veldt, in wellust heel versopen.
Foey! schaemt u, datje geeft aen d'*onbeschaemde meyt*
So ruymen lossen room, tot boser vrijicheyt.
Wanneer wy, na behoor, op dese saecke letten,
So moeten wy u nu, naer aller volcker wetten,
Bestraffen aller-meest; als, die de *Moeders* sijt,
En hout haer niet in tucht, in dtse laeste tijt.
Wilt gy u *dochters* dan een goedt *Nieu -Jaer* vereeren,
So wilt haer *Godes woordt*, met aendacht, vlytig leeren:
Vermaent haer, tot gebedt; op dat haer *Godt* bewaer,
Voor ydelheyt en schand, in dit begonnen Iaer.

Houdt haer by u in huys, tot naeijen ende spinnen,
En spelle-wercken oock; in stede van te minnen:
Het handt-werck is haer nut, tot beter tijdt-verdrijf,
Als datse, voor haer tijdt, doen wercken van ee*n* wijf.
Laet haer oock huys-werck doe*n*: Om daer, in vrouwe-
Sick so, va*n* langer hand, tot eyge*n* baet, te stichte*n*. (plichte*n*,
Leert haer manierlickheyt: Op dat oock ander lien
V *Eerbaer Moeder-hart*, in haer, dus mogen sien.
Ick heb haer vdelheyt, hier kluchtig heen, beschreven:
So, om den *jongesel*, in't lesen, lust te geven,
Als oock om, na de kunst, te stellen haer geraes,
Haer stoeijen en getier, met *Ian* den droncke-dwaes.

‘Merckt een*s* het droevig eynd van't *Haerliens*[a] *kynder-morene*,
‘En hebter van een schrick: Dan doeje na behoren.
‘Denckt oock; dat *God* de *Heer*, in dit boos ongeval,
‘Het bloedt, ter Iongste-Dag, van u vereysschen sal.
‘Gy sijt gewaerschout nu, in't droevig aerdsse leven,
‘Door mijn gedichten hier; die u te kenne-geven,
‘Dat, soje, van nu af, u *dochters* niet en tucht,
‘Het sal, na desen dag, sijn veel te laet gesucht.

a Tot vyve toe, in den Iare, 1627. 'en weynig tijds te voren, die gevonden sijn; als hier achter, Pag. 174. 175. aengewesen wordt. Godt weet, hoe vele onnosele nieu-geboren kinderen dat dese hoeren noch mogen, eylacy! vermoort hebben, die verborgen gebleven sijn.

‘Het sal de *Haerlems Lijs*, mijns oordels, nutter wesen
‘Dat sy, in't vangen-huys, mijn boecken kome lesen,
‘En dat, in harer stee, ick wat vermeijen ga,
‘Is dit oock u verstandt, so antwoordt hier op, Ia.
‘*Moer-Lijs* en *Smulle-Buyr* sick mogten da*n* vermaecken,
‘In slee van *duyn-gerol*, in beter *boecke-saecken*.
‘Nee*n*t dit eens rn bedenck; Oock is, op datje't weer,
‘Het gras *haer* niet so nut, als wel aen den *Poëet*.
‘Daer kan ick, inde groent, nu nieuwe boecke*n* schryve*n*;
‘Om Haerle*n*s *Maegde-schand*, in d'*Eerbaerheyt*, te sty ven:
‘Daer kan ick, aen ee*n* beeck, nu dichten menig lier,
‘Tot *Maritjens* vermaeck, en straf van bose *Grtet*.

‘Daer kan ick, op een duyn, met pen en int vermeije*n*,
‘En rusten, nu so dan, in vreugdiger valeijen,
‘Teschry ven va*n* een haes, of, van een duyn-konijn.
‘Dit mag *my* harte-lust, en *haer* oock lering, sijn.
‘Dus kan ick mijn *Gedicht*, mijn *Liedt* en *Penne-sangen*,
‘Nu aen de Haerlems *Lijs*, in't *Vangen buys*, done, langen,
‘Tot harer tijdt-verdrijf en soeter maegde-spel.
‘Dies; *Moeders*, let hier op en overlegtet wel.
‘t'Is tijdt, ja meer als tijdt, dat sy, als ick, verandren,
‘Dat sy daer raecken vast, nu ick ga buyte-wandren:
‘Laet sy dan haren geeft oock voegen tottet dicht,
‘En brengen, tegen my, een boeckjen in het licht:

‘Laet sy haer antwoordt dan, op dese dichten, stellen,
‘Daer haer mijn *Penne* straft, als *Vegen* ende *Vetten*,
‘En *Loopsters* achter straet; die ook het *woude-swijn*,
‘Als eenig *Eetbaer Maegdt*, eylaes! gelijcker sijn.
‘Laet sy haer antwoort da*n* ook in een boek beschryve*n*,
‘En, over haer beftraf, mijn scherpe Pen bekyven;
‘So sy haer heeft geraeckt, meer alsset wel behoort:
‘Om datse hier verhaelt haer bose kinder-moort.
‘Laet sy haer antwoordt da*n*, met soeter penne, geven,
‘Als ick haet ydelheyt hier heb in dicht beschreven:
‘Dit sal my vreugde sijn: want, ick heb lese-lust.
‘Dus wordtse dan *Poëet*, die is te vroeg gekust.

‘Holla! mijn *Penne* mist: Sy sullen *Poëetinnen*
‘Dan heten allegaer, die sijn so licht in't minnen.
‘Mijn kamer is gereedt: Sy staet, voor haer, te huyr:
‘Ey, sendt u dochters dan daer in, ter eerster uyr.
Vaert wel, voor dese tijdt: De Heer wil u bewaren,
En, tot u harte-vreugdt, so lang in't leven sparen,
Dat gy u dochters daer meugt sien in beter staet:
'tWelck u gebeuren sal, als gy doet mynen raet.

Aen de Neder landt sche Jeugdt. Binnen Londen, in Engelandt

Eer ick mijn Pen verlaet,
So moet ick uwen Staet
V mee voor ooge stellen;
En u quaedt leven daer,
In dit begonnen Iaer,
Door mijn *Gedicht*, vertellen.
Als ick daer heb gewoont,
Hebt gy u al vertoont
Heel prachtig in de kleden:
Maer, korts na mijn vertreck,
Doe wierdje mede geck,
In ommegang en seden.

Gy, die daer *vreemden* sijt,
(Ach! Wat een boser tijt!)
Verhest u boven allen:
Das komtet, nu en dan,
Dat een *hoogmoedig* man
Daer schandig komt te vallen.
Gy kost u Ouders veel,
In 'teen en 'tander deel,
Van kleding en juwelen.
De *Hoogmoedt* heeft u in;
Laet dune kentheyt niet min:
Pracht kan niet vervelen.

Ach! datje niet en denckt,
Dat u de *Hoogste* wenckt,
Door pest en harde slagen:
Dus kunje *Godt* den *Heer*,
Eylacy! nimmermeer,
In synen *Soon*, behagen.
Want *Chrstus*, die't is *Al*,
Was hier, om onsen val,
Vol droeffenis en smarten.
Ach! dat de ydel mens,
Wanneer hy't heeft na wens,
Dit niet en neemt ter harten.

Ey, wouje, soeter *Jeugt*,
Nu scheppen ugeneugt
In *Godes Woordt* te lesen:
So u 'tvermaen bekoort,
Dan doeje, so 'tbehoort,
Om wel bekeert te wesen.
De *Engels Jeugdt* aldaer
V voorgaet allegaer,
In Eerbaerheyt van leven:
Wilt haer nu volgen dan;
Op dat mijn Pen u kan
Haest beter roem na geven.

Siet, hoe de *Engels Maegt*,
Haer Vader daer behaegt;
Als sy, in't vuyle weder,
Eerbiedig op de straet,
Haer plicht hem blijcken laet,
In't vallen voor hem neder,
Sy is in kleren net,
Niet slordig, als een slet;
Niet kaeckel-bont, als hoeren.
Hoe komtet dan, *Vriendin*,
Dat gy, door dertel sin,
V laet aldus vervoeren?

Dy, Iongman, die daer leeft,
De *Engelsman* oock geeft
Een voorbeeldt, om te leeren:
Sie hem sijn Ouders daer,
Altijdt, so voor, als naer,
Gehoorsaem sijn, en eeren.
Laet onse ydel *Ieugdt*
Dy manen tot de *Deugdt*,
Door al haer Narre-seden.
Dan sult gy, in dit Iaer,
Dat ick u wens te gaer,
V tijdt heel wel besteden.

Waerschov-gedicht van dit boeckien, aen de ionge ievgdt binnen Haerlem.

[+]MIjn waerschou is: Dat gy sult wesen
Aendachtig, in my na te lesen;
Aendachtig niet, als ydel lien,
Om hier u vreugdt, in't quaedt, te sien:

[+]Voor-rede*n*

Aendachrig toch, om 'tquaedt te schouwen;
Op datje meugt u siel behouwen:
Aendachtig, om het goedt te doen,
En niet te sijn in't bose koen.
[+]Mijn *Meestet*.heeft dit niet beschreven,
Om u meer lust tot quaedt te geven:
Maer, hy vertoont u hier het quaet,
Op datje dat, als grousaem, haet.
Wanneer men siet al sijn gebreeoken,
En heeft de schand daer van bekeecken;
Dan krijgt men oock een schrick daer van,
En schaemt sick voor den vromen man.

[+]*Verhandelinge*

Dies schaemt u dan, gy jonge lieden:
Laet dit vermaen u hart verblieden:
Want dit wordt tot u baet gedaen:
Ey, neemt nu dan goe lering aen.
Mijn *Meester* lieest, met scherpe penne,
Moer Ltjs gestraft die *Broeije-Henne*:
Op datse sick bekeren sou,
En worden niet te vroeg een vrou.
Mijn *Meesier* heeft, met goede reden,
V *Moeders* oock hier toe gebeden:
Op dat sy u tot tucht en eer
Gewennen, door haer goede leer.

Mijn *Meester* heeft haer oock gewesen,
Waer gy ons meugt met voordel lesen;
Te weten, in het *vange-gat*.
Wel! *Maegden*, hoe behaegt u dat?
Het mogt, gewis, wel so gebeuren:
Op dat gy, in die sluyte-deuren,
V sinnen wat by een vergaert,
En 'tbuyre-geldt, tot boecken, spaert.
Mijn *Meester* sou u dan besoecken,
In't *vangen huys*, met schrijve-boecken:
Op datje daer leert *Poeesy*,
In stee van quaedt en *Apery*.

Hy sou van u, die heet *Sottinnen*,
Daer maecken dan de *Poeetinnen*.
Dit waer was nieus in uwe *Stadt*.
Verlaet dan nu het *Smulle-padt*.
Op, op dan, op: Spoet u, in desen:
Om, met vermaeck, de kunst te lesen.
Let op de stijl; die (na de maet)
Mijn *Meester* hiet in 't dichten slaet.
Hy sal van u, tot *Haerlem*, maecken
Meesterßen, in de dichte-saecken.
Doch, gy kunt dan u vange-pijn
Verlichten, wilt gy leersaem sijn.

So haest als gy kunt dichte-schryven,
En d'ydel jeugdt; in't goede styven,
Sal hy dan sijn u *Advocaet*;
Op dat men u ter strate laet.
Hy sal met u so hardt niet handlen,
Als sy deen, die op't *Raedt-huys* wandlen,
En hielden hem, met Wreder handt,
Door onregt, aen de vange-bandt.
Hy sal u niet so lange laten
In't *vange-kot*, als die hem haten:
Neen, dit sal hy, na mijn vermoen,
So gy wel leert, niet kunnen doen.

Want, hy bemint de kunst van dichten:
Om dat men kan daer mede stichten,
Tot deugde-lee van *Neel* en *Lijs*,
Veel beter, als op d'ander wijf.
Men kan sijn leedt, dus, best uyt leggen,
En aen het volck sijn meyning seggen:
Want, dese kunst, na letter-maet,
De woorden vast en aerdig slaet.
Mijn *Meester* heeft nu groot verlangen
Te sien wat gy, door *Maegde-sangen*,
Aen hem, hier op, antwoorden sult:
Dies wacht hy't dan, met goede gedule.

Begeeft u nu, om ons te lesen,
En wilt in't geldt niet spaersaem wesen,
  Dat gy, om ons te kopen, geeft:
  Want dit niet veel om 'tlijf en heeft.
Een daelder is so haest verdroncken:
Hier voor, of meer, wordt u geschoncken
  Een *boeckje*; dat, door *dichte-sang*,
  V leren kan u leven lang.
De groter druck en vele platen
Geen minder prijs hier toe en laten:
  De platen, tot u dol-getier,
  Sijn na de kunst; hierom oock dier.

Als gy verlaet u *tuyre-luyren*
Met *Aef* en *Stijn*, de *Smulle-buyren*,
Dan spaerje meer, op eenen dag,
Als driemael 'tboeck u kosten mag.
Wilt uwen geeft dan nu vermaecken,
Tot uwer baet, in dichte-saecken.
[+]Vaert wel: Ick heb het mijn geseyt.
Denckt op u ey'nd, gy *dertel meyt*.
Denckt op u eynd: Want gy sult sterven,
En, voor het quaedt, de helle erven.
Bekeert u dan: Dit bid ick u.
Gelooft in *Godt*. Dus schey ick nu.

[+]*Sluytreden*.

Waerschov-gedicht, van dit boeckien, aen de ionge ievgdt Van alle de Neder-landen.

[+]DAt ick hier seg aen onse lieden,
Wy mede so aen u ontbieden,
Tot waerschou van u geyligheyt:
Neemt dit in acht, gy *dwase Meyt*.

[+]*Voorreden*

Gy, *Jongesel*, wordt oock gebeden
Te letten op mijn *Meesters* reden,
Tot dijn bekeer en baet gedaen:
Neem hierom acht op sijn vermaen.
+V boosheyt is so ver gekomen,
Dat s'al het Landt heeft ingenomen,
De Steden oock; die, over al,
Sijn al te vol van u getal.
De *Jeugdt* is nu so uytgelaten,
In dertelheyt, op alle straten,
Dat dit alleen den *Jongsten Dag*
Aenwijft, die u haest treffen mag.

+*Verhandelinge*.

Want, u quaedt *Saet* sal oock opwassen,
In boos geraes, door suype-brassen:
So, dat die *Dag* haest komen moet.
Dies valt den *Heer*, in tijds, te voet.
Wilt gy my nu, met vreugde, lesen,
En wel verstaen, so kunje wesen
Gesticht, door al het dol getier
Van *Lyse-Moer*, Ons *Hollands Dier*.
Komt gy te kort van dese *boeckon*,
So wilt ons in den *Hage* soecken,
Geteyckent by mijn *Meesters* pen:
Tot welcker schrift dijn oog gewen.

De ander druck sult gy verachten,
Wilt gy meer schrift van hem verwachten.
Koopt niet een boeck, op mijn vermaen,
Als, daerje siet sijn name staen.
So gy dit doet, dan kan sijn schryven,
Tot u vermaeck, te meer beklyven.
Wilt na de druck, by ander lien
Hem na gedaen, niet omme sien.
Dan sal hy u noch meer vermaecken
Door soeter *Dicht*, in schryve-saecken.
Dies lieft ons seer en doet den raet
Die hier geschiet, tot uwer baet.

[+]Vaert wel, en wilt nu oock verlangen
Na meerder kunst in dichte-sangen:
  Wy hopen u, de naeste mael,
  Te tonen noch al soeter tael.
Sijt *Gode* dan hier mee bevolen.
Die *Hy* verlicht, hier niet verdolen.
  Gelooft en roemt des *Heren Naem*.
  Dit wens ick u nu al te saem.

[+]*Sluytreden*.

Vermaen-gedicht van dit boeckien, aen alle boeck-verkopers, In dese en andere Landen.

Wilt gy ons sijn getrou,
Als't wel behoren sou,
En wachten mee geluck;
Koopt geen als dest druck.

Hier toe streckt mijn vermaen,
Totu, *Verkope-boecken*,
Om my, van stonden aen,
In '*sGravenhaeg* te soecken.

Schriift aen mijn *Meester* daer,
Die sai u, door sijn sonen,
Of sellef voor en naer,
De regte druck vertonen.
Gelooft haer niet met al
Die u dit *Boeck* aenprysen,
En u, in dit geval,
Des *Dichters* name wysen.
Dit sullen, na vermoen,
(Ach! dies mag ick wel klagen)
De stoute *Lopers* doen,
Die my rondsomme dragen.

Wilt gy hen horen dan,
Om my van haer te kopen;
So is't dat niemant kan,
Door my, geluck verhopen.
Want hy, die *boecken* veylt,
Voor kleynen prijs te geven,
Is, als de man, die seylt
In groot gevaer van't leven.
Daer liggen dan, ter grond,
De *boecken* al verdroncken,
En oock, ter selve stond,
V winning heel versoncken.

Dat ick de jonge lien
Hier van heb aengewesen,
Kunt gy daer mede sien
En tot u voordel lesen.
Let wel op dat gedicht;
Gebruyckt dan oock goedt oordel:
Naaien het is gesticht
Heel tot u eygen voordel.
Ey, doet na mynen raet:
Maeckt, dat men goede *boecken*
Mag, tot u eygen baet,
In uwe winckels soecken,

Weert alle vreemde druck,
Die anderen verkopen:
Want gy hebt geen geluck
Daer immer van te hopen.
Als gy sijt uytverkocht,
Wilt aen mijn *Meester* schryven:
Daer moetet sijn gesocht,
Om by sijn *druck* te blyven.
Sijt gy het met hem eens:
Dan sal't u wel gelucken.
Hebt niet met haer gemeens
Die my oock doen na-drucken.

Mijn *Meesters* oudste soon
Sal, met siin wel-believen,
Sick stellen mee te toon,
En u deurgaens gerieven.
Hy sal, so nu en dan,
Oock doen der Steden ronde:
Op dat een yder man.
Geriest sy t' aller stonde.
Houdt dan mijn *Meesters Dicht*,
Benevens hem, in eeren:
So kunje sijn gesticht,
En, deur sijn *Penne*, leeren.

Dan sal hy op het bladt,
Door velerhande saecken,
In d'een en d'ander Stadt,
V, duyrig aen, vermaecken.
Hy sal, gestadig aen,
Dan nieuwe *boecken* schryven,
Tot lering en vermaen,
En u in't goede styven.
Nu weetje mijn begeer.
Vaert wel: Dus wil ick scheyden.
Houdt onse kunst in eer:
Dan meugje meer verbeyden.

Vermaeckt u oock hier in,
Die woont in't Rijck van Spaenjen,
En doet hier mee gewin,
Als doen die van Oraenjen.
Fy! dat die, hier in't Landt,
Gereformeerden heten,
Dus nemen 'tquaedt ter handt,
Als wy u hier doen weten.
Ey, haet het dol-getier
Van die haer Eere schenden:
Schrijft aen mijn *Meester* hier,
Die sal u *boecken* senden.
Vaert wel en lieft ons seer,
Gelijck wy u beminnen:
Geest *Godt* de hoogste *Eer*:
Om't *Eettwig Rijck* te winnen.

Dus spreeckt de Here Chriftus Jesus, Godt ende Mensch.

Matth: Cap: 25. v.i.

[a]DAn sal het *Koningrijcke* der *Hemelen* gelijck worden, *tien Maegden*; dewelcke hare *lampen* namen, ende gingen den *Bruydegom* te gemoete.

[a]Te weten, a ten *longsien Dage*.

Vers: 2.

Ende de *vyve* waren *voorsichtig*, ende de andere *vyve* waren *dwaes*.

Vers: 3.

De *dwase* namen hare *lampen*, ende en namen geen *olie* met haer.

Vers: 4.

Maer, de *voorsichtige* namen hare *lampen*, ende oock de[b] *olie* in hare vaten.

[b]Te weten, het Ware saligmakende *Christelicke: dove*.

***Vers*: 5.**

Ende doe de[c] *Bruydegom* vertoefde te komen, werden sy alle slaperig, ende sliepen.

[c]*Chriftus de Here, ons Saligmaecker*.

***Vers*: 6.**

Ende ter[d] middernacht werde daer een geroep gehoort: Siet, de *Bruydegom* komt: Gaet uyt, *Hem* te gemoete.

[d]Datis, ter *dyre van ons sterven;* die aen yder mensche vertoont den *Iongsten Dag* des *Groten Oordels*; die de sters-uyre ons oock waerlick is: Want, soals een yder hier sterft, sal hy namaels oock weder verrysen; het sy tot het *Eeuwig Leven*, os hy met waren *Golove* sterft; of tot de afgryselicke *vordoemenisso*, so hy *ongelovig* uyt dit leven schey dt.

***Vers*: 7.**

Doe stonden alle de *maegden* op, ende vercierden hare *lampen*.

***Vers*: 8.**

Ende de *dwasen* seyden, tot de *voorsichtige*: Geest ons van uwe *olie*, want onse *lampen* gaen uyt.

***Vers*: 9.**

Doe antwoorden de *voorsichtigen*, seggende: Geenssins, op dat niet ons ende u lieden en ontbreecke: Gaet liever tot de[e] *verkopers*, ende koopt voor u selven.

[e]De opregte Leracts.

***Vers*: 10.**

Als *sy* henen gingen, te kopen, quam de *Bruydegom*, ende die bereydt waren, gingen met *Hem* in ter *Bruyloft*; ende de *deure* worde toe-gesloten.

***Vers*: 11.**

Daer na komen oock de anderc *maegden*, seggende: *Here, Here*, doe ons open.

***Vers*: 12.**

Ende *Hy* antwoorde, ende seyde: Voorwaer, segge ick u lieden, ick en kenne u niet.

***Vers*: 13.**

Daeromme[f] *waeckt*: Want gy en weet noch den Dag, noch de *uyre* in dewelcke de *Sone* des menschen komen sal.

[f]Gy *Haerlemsche*, ende andere, onbereyde *dwast msegden*.

De Hollandsche Lys:
Vertogende, De grote Ongeregeltheyt, van de onbeschaemder *Jeugdt*, binnen *Haerlem*.

Voor-reden.

Dat gy hier nu sult, in desen,
Mogen lesen,
Raeckt de *Maegden* allermeest;
En oock sulcke *Iamen* mede,
Daer ter Stede,
Die sijn in de Buyrt geweest.

Vrijers sick toch meest vermaecken,
In de saecken
Die de wereldt hier aengaen.
Wilt dan hier nu velerhande
Maegde-schande,
Door mijn Penne-dicht, verstaen.
Ey, laetu van my opwecken:
Sonder gecken,
Wacht u voor een *Hollands Dier*:
[+]Dese *Meyt* gaet tuyre-luyren,
By de *buyren*,
Hucke-bucken by het vier.

[+]Verhandelinge.

[+]Daer gaet sy, Moer-onbeladen,
Appels braden,
Of kastaen jen, in de tijdt:
Mits komt daer OOCK *Dirck* en *Tymen*,
Malle *Symen*:
Dan is Lijsse seer verbsijdt.
Siet *Snap-Aettje* daer ter stede
Dan oock mede;
Maritje komt niette laet:
Klaes-buyr komt dan, Wil 't so vallen,
Mee wat mailen:
Daer is 't dan, prit-pratje-praet.

[+]Hoe de *Lysen* en *lannen*, binnen *Haerlem* haer *Buyrvergaderingen* beginnen: Daer in sy verre te boven gaen de ydelheyt vande O*osi ende Wes-Indiaensche Heydensche menschers.*

Mits so komt oock ingeschoven,
Windt te kloven,
Klaesje Dircks en Soetje-buyr:
Dan heeft onse Kees en Neeltje,
't Aerdig-beeltje,
Van dit volckje mee geen duyr.
Op die lucht komt Brackje Iansfen
Mede dansfen,
In het spoor van Hindeloop:
Daer na komt dan noch instappen,
Wat te klappen,
Lamme Ians, by al den hoop.

Dan komt Saertjen Arens mede,
Daer ter stede,
Dieuwer oock, met onsen *Ian*:
Annetje, met Madaleentje,
't Hincke-beentje,
Willen oock al aen den man.
Grietje Teeuwen, Iopje Krosen,
Swaentje Rosen,
Laten sick al mee daer sien.
[a]Tieuke, Tauke, Lieuwe louke,
't Malle vrouke,
Komen oock daer by de lien.

[a]Dit sijn drie by namen, van die lam-tongige Al-bedisters.

Roeltje Iaspers, Trijntje Pouwels,
Tetje Ouwels,
Sijn daer mee dan al ontrent:
Stijntje Willems, onse buyrtje,
Op dat uyrtje,
Nimmermeer de buytschap schent.
Hoor-wat-nieus, met die Klappeije,
Al-verbreije,
Komen mee gestoven in
Daer komt dan noch Foockel, Aesje,
Buyre-slaesje,
Die is mede Geertruyts stn.

Mits komt dan noch onse *Snipje*,
't Hollands *Lipje*,
Selde-t'huys en Loopje-buyr:
Bedde-vijsje, Lange-slaepjo,
Gieuwe-gaepje,
Sijn daer mee ter felver uyr.
Kijcke-potje, Al-bedille,
Nimmer-stille,
Lopen oock ter felve ftee:
Slinger-kousjen, Slyry-sleepjen,
Pype-peepjen,
Siet men dan daer oock al mee.

Gype-gape, Styve-beentje,
Slype-steentje,
Sleypen mee by al de rest.
Trippe-hieltje, Knicke-bolle,
Mal en dolle,
Laten sick oock sien op't lest.
Metje Ians en Tuyre-luyrtje,
'tMalle buyrtje,
Voegen sick oock in dit spel:
Dan komt daer noch luy in schreeuwen,
Ende geeuwen,
Dolle Griet, dat boser Vel.

Loopje-ras komt na geschoven,
Ingestoven;
Tripje-tret quam schier te laet.
Hier heb ick u nu doen weten,
Hoe dat heten
Dese Loopsters achter straet.
Voorts, meer Vrijers, vuyl te spreecken,
Niet onbreecken;
Dus, komt 'tvolck daer by de lien:
Meerder Ape-spel en kuyren,
Deser buyren,
Kan men in geen Landen sien.

Daer sijn fy dan uytgelaten,
Mal te praten;
Lobbe-kreucken niet onbreeckt:
Sulcke Meyt is Koninginne,
En Basinne,
Die daer aller-ftoutste spreeckt.
Daer onbreeckt geen hande-kloppen,
[+]Bier inkroppen;
Wijn oock, foey! tot spouwens toe:
Vuyle danssen, luy te kryten,
't Been opsmyten,
Wordt Moer-soetje nimmer moe.

[+]Metydeler *danssen* vangense hare malle vreugden aen, voor fy eten.

Daer moet dan een Speelman singen,
Alsse springen;
Oock speelt hy een lichte dans:
Siet dan eens de *Lysen* tieren,
Sotte Dieren,
Alsse sijn by jonge mans.
Dan so hoort men dese[a] Teeuwen,
Roepe-schreeuwen,
Als men doet in brandt en moort:
'k Weet niet, dat men sulcke schanden,
In de Landen
Van Turckijen, heest gehoort.

[a]Een by-naem, van die lamme Hollandtsche *Lysen*.

Daer na gaense bancketeren,
Ende smeren,
Tot het, worde lichten dag:
Rust en slaep is dan vervlogen
Wt haer ogen,
In dat *Smulle-buyrs*-gelag.
[+]Dan gaen dese reppe-handen
Stove-branden;
Sick te warmen by dat vier:
Mits komt *Ian de Nar* gelopen,
Vol gesopen,
Gribbe-grabblen naer een *Dier*.

[+]Hoese tieren, na den eten, jege*n*s den morge-stond.

LVS.

[+]Hier na hoort men haer ter straten,
Luije blaten,
Met getier en groot geraes;
Om de buyren, watte! *Vellen*,
Op te schellen:
Jan speelt dan den Droncke-dwaes.
Mits so baffen, op dier stonden,
Al de honden,
Also luy, als *droncke-Jan*.
Wie! ist, die 't gebaf en 't roepen,
In de sloepen,
Datmael onderscheyden kan?

[+]Hoese sick des morgens, sat ende vol, ter straten tieren.

Dese honden doen haer weten,
Datse heten,
Dieven van de morge-rust.
Noch wil dan dit nachte-schenden
Daer niet enden:
Niemant heeft tot scheyden lust.
Dit geschel dient dan allene,
Als ick mene,
Om te seggen: ‘*Hoort ons hier*:
‘Want wy u te kenne-geven,
‘Dat wy leven,
‘Door geraes en dol getier.

Daer na gaense hecke-breecken:
Tot een teecken,
Datse sijn van boos geslacht;
Die 't geweldt, ter here-straten,
Niet verlaten,
Also wel by dag, als nacht.
[a] Stoepen onder voete trecken,
Is der Gecken
En Sottinnen strate-spel:
Hier in is de lamme *Lyse*,
Bose wyse!
Al te gou, dat stouter Vel.

[a]Als sy menigmael daer gedaen hebben, sijnde sulcks onder andere*n* den 18. Iulij 1618. des nachts aen de stocpen van eenen der Heren Schepene*n* op't Sparren, als mede aen sijnge buyren gebeurt; daerse een yser leuinge, een arm dick, gebrokẽ en in't sparre geworpẽ hadden.

Mits so siet men haer de ringen.
Omme wringen
Van de huysen; op sijn diefs.
Die dan een van dese *Vegen*
Heeft gekregen
In sijn arm, die heeft wat liefs.
Dan so siet men haer oock vatten
Krabbe-katten;
Diese hangen aen een deur:
So, dat onder *bange-dieven*,
En die *lieven*,
Is, mijns oordels, weynig keur.

Siet, hoe dese Kusse-wangen
Mee verlangen,
Om oock in de kraem te sijn:
Want sy gaen, met haer beminden,
Ringe-winden.
Wat! is haer de maegdom pijn!
Goudsmits[a] traeljen gaense breecken,
En versteecken
Dan de stucken, metter spoet.
Mits so gaen die stoute *Vellen*
So! hardt schellen,
Dattet klockje breecken moet.

[a]Gelijkse op Nieu-Iaers nacht 1628. oock in de *Dam straet* seer schãdelick gepleegt hebben, met oock brouwers tonnen, wagens en karren in't water te werpen, en pot-huyse*n* te breken.

Dan is't tijdt, om as te laten,
Met, ter straten,
Meer gewelde en schae te doen.
+Voorts, so siet men dese Gecken
Buyte-trecken:
Daer sijn fy dan eve-koen.
'sMorgens gaense vroeg uyt wandren,
Met den andren:
Jan neemt *Lijsje* by der hand:
Schreeuwe-kryten, tiere-rafen,
Als de dwasen,
Is daer eer, en gene schand.

+Hoese daerna, buyten op 't veldt, tieren.

Duyn opklimmen, knijntjes jagen,
Hele dagen,
Lamme-Lyse wel bevalt.
Dan heeft sy haer styve leden
Afgereden:
Wonder! is't, hoesy daer malt.
Daer is oock het boure-plagen
Haer behagen;
So, als sy ter Stede deen:
Draeije-bomen, by de sloten,
Om te stoten,
Doet dan *Ian* daer niet alleen.

Daer kan't haer oock niet vervelen,
Om te stelen
Vonders, daer men over gaet:
Koockers worden afgenomen
Van de bomen;
Door haer aller bosen raet.
Dese worden dan gesmeten,
Sulje weten,
Ywers, ick en weet niet waer.
Fy! die stouter Breecke-plancken:
Sulcker rancken
Sijnse vol; meest allegaer.

Dan gaen noch die Bose-wichten
Fuycke-lichten;
Om den groten verssen *soo*.
Hierom sullen sy nu heten,
Regt-vergeten;
Schoon dat sy dit horen noo.
Hey! dat eens een *Schout*, te Lande,
Haer so pande,
Alsfe waerdig sijn, na Recht;
En liet dese Lichte-suycken
Onder duycken,
In het water, maegdt en knecht:

Dan so sou hy vange-mogen,
Ongelogen,
Monster-Maegden, dol van sin:
Die mogt hy besien dan laten,
Langs de straten,
Als de *Hollands Meremin*.
Ach! dat dese, *Sonder-wetten*,
Niet en letten
Op haer eygen schande-val:
Sy sijn, door de geyle reden,
Licht gesneden
Van de tong-riem: Foey! haer al.

Maer, dat sy de bomen breecken,
Is een teecken
Datse sijn van dol verstandt:
Wie sou dese, *Dol-van-sinen*,
Nu beminnen?
Geen, die hier is wijs in't Landt.
Leeuwen, wolven, wilde swynen,
Niet verschynen
Hier in duyn; in welcker ftee,
Dese Maegden, met de knapen,
Beestlick gapen,
En sijn al te slinden ree.

Wilde swynen, in de wouden,
Regel houden,
Meer, als dese Vegen doen:
Die, om boosheyt aen te richten,
Ende stichten,
Sijn in alle saecken koen.
'tSal, mijns oordels, als wy vresen,
Nodig wesen,
Dat men haer al buyten set,
En laet haer in duynen lopen,
Heel versopen
In haer wellust, sonder wet.

Want, sy voeren beeste-seden,
Met haer reden,
Als men voor sijn oogen siet.
Waer! siet gy een swijn ter straten,
Wt-gelaten,
Als *Moer-Lijs* en dolle *Griet*?
Scheure-dieren, byte-beren,
Niet verkeren
Hier in't Landt: In harer ftee,
Onse *Maegden*, boser *Dieren*,
Sick so tieren,
Dat de velden roepen, *Wee*!

Sou ick hier nu mede stellen,
Deser Vellen
Drinck-getier, ter bruyloft-mael,
En haer over-sot verblyden,
Niet te lyden;
't Sou hier sijn te lang verhael.
'k Wil, in 't korte, dan verhalen,
Hoese dwalen,
Die nu meynen, dat een Meyt,
Rijck van goedt en groots in't wapen,
Met de knapen,
Niet kan doen gaer uyt bescheyt.

Sy kan mee drie romers drincken,
Als 't wil sincken:
Wil het niet; sy, als een *hoer*,
Werpt den romer, vol geschoncken,
Ongedroncken,
Met de *wijn*, dan op de *vloer*.
Klinck-klinck-klinck, werpt sy de glasen,
Als de dwasen,
Tegens muyr en schutssel aen:
So, dat dan die droncke-bolle,
Als een dolle,
Lust neemt, in de *wijn* te gaen.

Plas-plas-plas, niet lang geleden,
Gingse treden,
Als een vercken, in de *wijn*.
Wie sou deser droncker Snuyten
(Als de guyten)
Bed-genoot nu willen sijn?
Na drie romers, geeft s' een wencken,
Om te schencken
Drie en een;die maecken vier:
't Vierde glas doet Moer dan stellen,
't Hoofdt der Vellen,
Op de drie, met dol getier.

Siet dan onse Hallef-droncken,
Daer eens proncken,
Als een malle Droncke-luyt.
Is dan tot het vierde glaesje,
't Maegde-blaesje
Wat te kleyn; sy gietet uyt.
Dan so komt daer by gelopen,
Dol-gesopen,
Ian, die spot en narre-kout,
Met de mede *droncke-Lysen*,
Tot afgrysen,
Op geeft, en de *wijn* uytspout.

't Geen ick hier nu heb geschreven,
Van 't quaedt leven
Deser Vegen, op de straet;
En hoe sy ter bruyloft[a] drincken,
Ende klincken,
Kunje sien ter naeste *plaet*.
Daer meugt gy met een begapen
Hoere-knapen,
En haer buyten veldt-geraes.
Ian die kaeckelt, mal in seden,
Sotte reden;
Even als een droncke-dwaes.

[a]Dit geeft de spouwende Maegdt genoeg te kennen.

Lijsje kan dan, onder allen,
Mee so mallen,
Datse, nuchter, droncken is.
Isser een Sottin te Lande,
Watte schande!
So is sijer een gewis.
Ey, siet haer eens aen, met sinnen,
Stoocke-minnen,
En sick tieren, also dol,
Als een droncke-bol ter straten,
Door sijn blaten,
Als hy is heel sat en vol.

Gillis Jacobsz. Quintijn, ***De Hollandsche Liis met de Brabandsche Bely***

+Hoe se dagelicks ter straten gaen, buyten vergaderingen.

+Nu moet ick u mede wysen
Deser *Lysen*
Huycke-dragen: 't Is te mal,
Dat het buyten vreugde-plegen
Deser Vegen,
Heeft ter strate genen val.
Sloery-sleyp gaen hare benen
Sleypen henen,
Alsse om een boodtschap gaet:
Slepe-Moer kan dan haer hieltjen,
Tot haer sieltjen,
Niet oplichten, langs de straet.

Siet daer gaen, die gape-*Lyse*,
Hallef-wyse,
Langs de straten, soetjes heen.
Slinger-koussen, kijcke-gapen,
Als de Apen,
Is die Lam-voet seer gemeen.
Als de mannen haer gemoeten,
Ende groeten,
Dan heeft sy twee ftyve knien:
Om te niegen, en sick keeren,
Hen ter eeren,
Dunckt haer schande, voor de lien.

Geeftse hun een knicke-bolle,
Als een dolle,
't Is noch veel van haer gedaen:
In 't gemeyn, Moer-onbewogen,
Slaep-in-ogen,
Sal so sleypen hene gaen.
Hoese hier gaet langs de strate,
Dese *plate*
V, na 't leven, tonen kan;
Loey en lam, om hoog en onder:
Over-wonder!
Hoese noch komt aen den man.

L Y S.
143

't Schijnt dat, onder 't hemdt en kleden,
Hare leden
Met blau garen sijn gehecht.
't Is te vreemdt, dat een van allen
Kan bevallen
Eenen braven rappe-knecht.
+Maer als sy, met *Jan*, mag paren,
En vergaren
Buyten in het groene gras,
Dan kan onse Gape-stockje,
't Houte-blockje,
Springen, ofse 't hartje was.

+Vervolg van haer buyten veldt-geraes.

Dan kan onse Slyre-sleepje,
Sonder sweepje,
Lopen, als een wildt konijn.
Dan kan onse Kijcke-gaepje,
't Hollands-Aepje,
Gou genoeg ter koten sijn.
Dan kan onse Sloere-slory,
Dantelory,
Ras opstaen van hare val.
Dan kan onse Dantelaertje,
Lijs en *Saertje*,
Spelen, kip ick heb u al.

Dan kan onse Wywe-wouwe,
Buyte-gouwe,
Hipplen, als een exter doet.
Dan kan onse Kreupel-Neeltje,
Spele-veeltje,
Springen op een lichte voet.
Dan kan onse Gape-vaecke,
Klappe-kaecke,
Als een hart, sien in de lucht.
Dan kan onse, 't is geen hoertje,
Venus-moertje,
Geven menig minne-sucht.

Dan kan onse Slepe-sliertje,
't Hollands-Diertje,
Vrolick sijn, met Narre-*Jan*.
Dan kan onse Slinger-hooske,
't Ope-rooske,
Doen, al wat een ander kan.
Dan kan onse Styve-beentje,
Madaleentje,
Buyge-niegen, also ras.
Dan kan onse Lamme-knietje,
Met quae Grietje,
Wentlen in het groene gras.

Dan kan onse Mancke-Lyse,
Nimmer-wyse,
Danssen, op een kreupel voet.
Dan kan onse Hallef-dolle,
Omme-rolle,
Lopen, als het haesje doet.
Dan kan onse Styve-kootje,
Dit Mallootje,
Kreucke-hemdtje spelen mee.
Dan kan onse 't Hoofdt-van-apen
Oock wel gapen,
Meer, als op de hoogste stee.

Dan kan onse Klappe-Guyrtje,
Spele-buyrtje,
Wtslaen ick en weet wat kout.
Dan kan onse Kraecke-nootje,
Sotte-kootje,
Spelen 't knijntjen in het wout.
Dan kan onse Snoepe-koeckje,
't Hollands-doeckje,
Hasen vangen aen het spit.
Dan kan onse Onbeschaemde,
Wel-benaemde,
Tanden wetten tot gebit.

Dan kan onse Dunne-weije
Velerleije
Drancken suypen op een mael.
Dan kan onse Scherpe-biertje,
Tyre-liertje,
Wijntjen drincken uyt de schael.
Dan kan onse Manne-sotje,
't Maegde-spotje,
Hallef droncken slape-gaen.
Dan kan onse Onbeslapen
So! mal gapen,
Dat daer *Jan* by haer komt staen.

Dan kan onse Hallef-slaepje,
Met een gaepje,
Sick eens keren om en om.
Dan kan onse Waecke-Lijsje,
Door een Nijsje,
Op 't geketel sijn, als stom.
Dan kan onse Bier-in-stouwe,
Gaerne-vrouwe,
Menig knijntjen lopen doen.
Dan kan onse Hase-wintje,
't Venus-kintje,
Jan wel geven d'eerste soen.

Dan kan onse Malle-moertje,
Spele-hoertje,
Jan oock jagen totten val.
Dan kan onse Hyge-loopje,
Onbekroopje,
Mede vallen, 't Is te mal!
Dan kan onse Mooy-by-schonen
Daer vertonen
't Vel, wat boven bey de knien:
Dan kan onse Ope-rockje,
Met een jockje,
Vragen, of hy't heeft gesien?

Dan kan onse Slinger-sieltje,
Kacke-hieltje,
Noch wat doen; ick weetet wel.
Dan kan onse Draeije-gaetje,
Met een maetje,
Sick versieren menig spel.
Dan kan onse Buck-in 't-slootje,
't Water-gootje,
Oock een stroompje vlieten doen.
Dan kan onse Onbeschofte,
Onverkofte,
Wesen, als een kryger, koen.

Dan kan onse Meyt-en-Vrouwe,
Ydel-gouwe,
Prysen al dat sy misdoet.
Dan kan onse Helle-Vege
Niet te dege
Dencken, datse sterven moet.
Dan kan onse Ongetroude,
Min-benoude,
Doen, het geen haer Moer wel kan.
Dan kan onse Backe-taertje,
Snoepers-aertje,
Koeckje-backen in een pan.

Dan kan onse Kreucke-doeckje
Wel een snoeckje
Sieden, met een sootje pos.
Dan kan onse Glas-op-tille,
Met haer wille,
Drincken, dat de schroef is los.
Dan kan onse Lobbe-kroockje,
Minne-stoockje,
Singen, als een Nachtegael.
Dan kan onse Stoocke-minne,
Die Sottinne,
Omme springen in een sael.

Dan kan onse Slinger-poortje,
Hippel-sloortje,
Danssen om en wederom.
Dan kan onse Kaeckel-henne,
Schrijft mijn penne,
Voeren name, Selde-stom.
Dan kan onse Bucke-neckje,
Spele-geckje,
't Halsjen draeijen, als een swaen.
Dan kan onse Pinxter-blomme,
Bulder-tromme,
Met haer tonge luije slaen.

Dan kan onse Kaecke-beentje,
Als een eentje,
Queecken, kuak-kuak-kuak-kueek-kueek.
Dan kan onse Hip-op-hippel,
Springe-wippel,
Vliegen, als die 't eentjen leeck.
Dan kan onse Brande-stoofje,
Duyne-sloofje,
Schreeuwen, als een mager swijn.
Dan kan onse Schreeuwe-keeltje,
Sotte-queeltje,
Over al de wildste sijn.

Dan kan onse Lig-eens-onder
('t Is geen wonder)
Spelen, so als 't heten mag.
Dan kan onse Spartel-bene,
Niet allene,
Doen, gelijck een[a] vrouwe plag.
Dan kan onse Ronde-loopje,
In het hoopje,
Springen, op en weder op.
Dan kan onse Dansse-voetje,
Spele-soetje,
Ronder draeijen, als een top.

[a]Dit gaet der Eerbarer Maegden verstandt verre te boven.

Dan kan onse Dansse-Lyse,
Vuyle wyse!
Roepen: *Speelman, weder aen*.
Dan kan onse Slepe-sloofje,
Hucke-stoofje,
Op haer benen wacker gaen.
Dan kan onse Draeije-sieltje,
Licht-op-hieltje,
Maecken eenen ronden dans.
Dan kan onse Rockje-ronde,
Watte sonde!
Springen met de jonge mans.

Dan kan onse Spele-luyte,
Dick-gekuyte,
Springen, dat de kamer beeft.
Dan kan onse Licht-op-Lyse,
Deser wyse,
Tonen, datse kuyten heest.
Dan kan onse Draeije-bille,
Jan ter wille,
Al haer leden roeren doen.
Dan kan onse Lede-setster,
Tande-wetster,
Sijn in alle boosheyt koen.

Dan kan onse Wette-tande,
Minne-brande,
Klappen, als een papegaey.
Dan kan onse Kaeckel-exter,
Morge-wexter,
Kaeckelen, als droncke Maey.
Dan kan onse Wecke-morgen,
Licht-van-sorgen,
Spelen der Malloten loop.
Dan kan onse Nachte-waecke,
Sonder-vaecke,
Houden klap en spot te koop.

Dan kan onse Manne-soetje,
Dansse-voetje,
Sick verblyden, door de wijn.
Dan kan onse Pooije-wijntje,
Lijs en*Stijntje*,
Over-drollig vrolick sijn.
Dan kan onse Suyp-uyt-potje,
Spele-sotje,
Schuyle-winckje spelen mee.
Dan kan onse Sckuyle-winckje,
't Malle dinckje,
Duycken in een bedde stee.

Dan kan onse Duyck in't-bedde,
In de wedde,
Daer, met *Jan* een kunsjen doen.
Dan kan onse Kunstig-diertje,
Schote-viertje,
Meer doen, als men sou vermoen.
Dan kan onse Vicre-schootje,
't Wt-gekootje,
Jan toedecken, haren lief.
Dan kan onse Decke-deecken
[a] 't Rinckje-steecken
Niet moe werden, 't soet-gerief.

[a]Dit is op sijn groot Ridders, die me*n* siet in Koningen en Princen Hoven, so toernooije*n* als den Ring ste steken. 'c Is da*n* nu tijt, dat men onse Hollandsche by sen mede te pacrde sette.

Dan kan onfe Ian-bedexter,
Hippel-exter,
Hipplen by den groten hoop.
Dan kan onse Springe-beentje,
Met een steentje
Werpen, dattet verre loop.
Dan kan onse Rommel-sloortje,
Hete-poortje,
Seggen, dat men *Jan* daer soeck.
Dan kan onse Veynse-schijntje,
Aef os Stijntje
Senden in een ander hoeck.

Dan kan onse Brande-minne,
Dol van sinne,
Lopen, daerse *Jan* verllet.
Dan kan onse Moer van-gecken
Hem ontdecken.
Wie siet hier haer wille niet?
Dan kan onse Decke-potje,
Bedde-sotje,
Doen, als haers gelijcken deen.
Dan kan onse Suyse- windtje,
't Minne-kindtje,
Met hem spelen, knie om been.

Dan kan onse Ian-besinster,
Liefde-spinster,
Hem versteecken in een tuyn.
Dan kan onse Mal-voor't-hoofje,
Ydel-sloofje,
Met hem lopen op een duyn.
Dan kan onfe Duyne-klopje
Wel een popje
Maecken, met de hulp van *Ian*:
Dan kan onse Veynse-moertje,
Sande-sloertje,
Dit verhelen voor den man.

Dan kan onse Duyne-waeltje,
Tuymel-Aeltje,
Rollen tot beneden toe.
Dan kan onse Rolle-klootje,
Knien-onblootje,
Nimmer worden tuymel-moe.
Dan kan onse Wale-duyntje,
Van een ruyntje,
[a] 't Hinxjen maecken. Watte schand!
Dan kan onse Naeckte-bille,
Met haer wille,
Sliry-sleypen door het sand.

[a]Dit is poëterije, voor de Gelecrde*n*; dat de Maegden niet begrypen kunnen.

Dan kan onse Slepe-stiertje,
Tuymel-diertje,
Sick aswasschen in de See.
Dan kan onse Naeckte-bene,
In 't gemene,
Jan daer sien ter selve stee.
Dan kan onse Bene-waster,
Water-plaster,
Daer, met hem, te biere gaen.
Dan kan onse Pooije-potje,
Als een sotje,
Ydel quick-quack-quick uytslaen.

Dan kan onse Quack-verkoopster,
Strande-loopster,
Voeren, 'kweet niet wat al praets,
Dan kan onse Quick-quack-Aeltje,
Als een paeltje,
Vaste sitten by de maets.
Dan kan onse Sitte-vaste,
Over-braste,
Noch uytblyven eenen nacht.
Dan kan onse Nachte-waeckje,
Sonder-vaeckje,
Staen met haten Lief ter wacht.

Dan kan onse Velde-spoeckje,
't Wilde-doeckje,
Sitten, als een man, te bier.
Dan kan onse Bier-in-packje,
Om een kackje,
Opstaen. Fy! dat Kacke-dier.
Dan kan onse Ey-in't-potje,
Pooije-sotje,
Weer gaen sitten by de rest.
Dan kan onse Pritte-praetje,
Met een maetje,
Spelen schuyle-winck op 't lest.

Dan kan onse Schuyle-hoeckje,
Nachte-spoeckje,
Doen, ick weet niet hoe het heet.
Dan kan onse Hoecke-schuyltje,
't Avond-uyltje,
Doen, het geense beter weet.
Dan kan onse Wete-beter
Doen, met *peter*,
Dat *Moer-Lyse* dee, met *Jan*.
Dan kan onse malle Terje,
Watte vetje!
Roemen, dats' et oock wel kan.

Dan kan onse Licht-op-kruyckje,
Vulle-buyckje,
Weder komen by de lien.
Dan kan onse Metje Ianssen
Aerdig danssen,
Seyt de geen die 't heest gesien.
Dan kan onse Singe-Neeltje.
Op een veeltje,
Spelen, als een droncke-bol.
Dan kan onse Suycker-soetje,
Met een bloetje
Dar ssen, van den wyne dol.

Dan kan onse Brackje Ianssen
Weder danssen,
So, als sy in 't eerste dee.
Dan kan onse Swaentje Rosen,
Iopje Krosen,
Mede sijn tot springen ree.
Dan kan onse Licht-op-sieltje,
Met een sieltje
Doen, gelijck nu is geseyt.
Dan kan onse Eer-verloren
Laten horen,
Datse noch is suyver meyt.

Dan kan onse Kinder-haelster,
Grase-waelster,
't Kintjen snyden, met een mes.
Dan kan onse Lig-verborgen
'tKindt verworgen.
Foey! dit hoer en vuyler Tes.
Dan kan onse Snije-keeltje,
Lijs, of *Neeltje*,
[a] 't Popjen werpen in het Spar.
Dan kan onse Moorde-moertje,
Satans hoertje,
Schuylen by den Polle-Nar.

[a]'c Iacr, 1627. op den 28. Februarij is binnen Haerlem een nieugeboren kindt in'c Spar gevonden, met een priem in de herssenen gesreken. Korts daer ae*n* op de*n* 6. naest volgende*n* Maert, is daet in't selve water, helaes! weder een ander gevonden, sijnde den strop met een mes afgesnede*n*. En weynig tijds daer na, isser een tussche*n* 2 huys-pan-nen, in een schortekleedt gebonden, uytgevöden Voorts isser, kleyne tijdt te voren, een in de gemeyne heyme-lickheyt aen de vesten by de Raecks bekomen. Ende noch ontrent een jaer te voren, isser een op't grote kerckhos, op een doodt-bary doodt gevonden. Dit sijn de helsche vruchten van haer ydel-toytig Buyr-vergaren, en der jonger maegden onbeschaemder vryheyt.

Dan kan sy met groter sorgen,
In 't verborgen,
Ywers houden hare kraem:
Daer kan sy sick ras doen helen
Van het telen,
Daerse weer toe wordt bequaem.
Dan kan onse Maegde-vrouwe,
Also gouwe,
Alsse daer van is geheelt,
Sick weer voegen by de maegden,
Die het waegden,
So, als sy had voor gespeelt.

Dan kan. Hey! 't is my vergeten
Hoes'al heten,
Noch so vele quaeds begaen;
Dat, sou ick dat al verhalen,
Sonder dwalen,
Nimmer waer mijn dicht gedaen.
Want de over-quae manieren
Deser Dieren
Sijn, eylaes! so vele meer;
Dat, had ick die al heschreven,
Naer het leven,
't Waer haer *Stadt* te weynig eer.

Want, daer sijn oock oude Narren,
Die 't verwarren,
Ia, sy sijn so velerhand;
Dat, sou ick die nu al stellen
En vertellen,
't Waer haer[a] *Lof* te grote schand.
Want, de over-bose sonden
Deser stonden,
Sijn, eylaes! so veel, help Godt!
Dat, sou ick die alle noemen
En verdoemen,
't Waer een liedtje sonder slot.

[a]Door ee*n* groot boeck onlangs (na veler wysen meyninge) al te luy uytgeblasen.

[+]'t Schijnt, dat ick van haer quaedt leven
Heb geschreven
Wonderlicke dingen hier:
Noch mag dit, doe ick u weten,
Qualick heten
Een begin van haer getier.
't Schijnt, dat ick den bosen handel
Harer wandel
Veel te veel heb opgeleyt:
Noch mag dit, ach! wat oneere,
Help ons Heere!
Een begin niet sijn geseyt.

[+]Al dit voorgaende lang verhael mag noch qualick heten, een begin van haer ydelheyt.

't Schijnt, dat ick nu al de schande
Van den Lande,
Deser wijs, heb aengeraeckt:
Noch mag dit niet, boser tyden!
Name lyden,
Een begin te sijn gemaeckt.
Wat! mag ick mijn hoosdt oock breecken,
En my steecken
In de saeck van *Lijs* en *Stijn*:
Want, eylaes! voor al mijn schryven
Ende wryven
Sal mijn loon geen appel sijn.

Wat! mag ick my dus oock moeijen,
Mettet stoeijen
Van Moer-Ael, die is so mal:
Want, eylaes! voor al mijn dichten,
Die haer stichten,
Sal mijn loon sijn, niet met al.
Wat! mag ick, ach! leste tyden,
My verblyden
In de betering van 't quaet:
Want, eylaes! in stee van gunste,
Voor mijn kunste,
Sal mijn loon sijn, bitter haet.

Hier laet ick, de kunst ter eeren,
Wilt dit leeren,
Driemael drie rondelen sien;
In drie regels, nauw bekeecken,
Die uytsteecken:
Om mijn Pen te spelen sien.
Let op dese klimme-dichten:
Want sy stichten,
Met een goede wetenschap:
Want sy binden, met haer roepen,
Vaste hoepen,
Klimmen op, van trap te trap.

'k Sou wel langer, dus te schryven
Ende kyven,
Hier in mijn verklaring sijn:
Doch, benevens al de reden
Ree besneden,
Sou 't der drucks beswaring sijn.
'k Sou oock wel van d'oude lieden,
Die verblieden
Met de Ieugdt, wat schryven mee;
'k Meyn, van die haer kinders leren
't Glas om keren,
Als men doet in *Haerlem-Stee*:

'k Meyn, van[a] die't op Bede-dagen
Dies wy klagen,
Oock toelaten: Watte sond!
Maer het sou, tot haer genoegen,
Hier niet voegen,
Nu, noch oock tot ander stond.
Doch, ick meyn die *Ouder Gecken*
Op te wecken,
Met een scherper dichte-pen,
Als ick heb, hier in dit boeckje,
't Maegde-doeckje
Opgewaeckt, die Broeije-hen.

[a]Dese, sijn van de minste Gecken in Haerlem niet.

[+]Hou Pen, wil een eynde maecken
Deser saecken;
Laet nu *Lyse-Moer* in rust:
'k Meyne datse, na de mare,
Liever ware
Wel van haren *Ian* gekust.
Hele nachten sijnse buyten,
Dus te guyten;
Borsje-tasten, is gemeen:
Dansse-spelen, suyse-bollen,
Omme-rollen,
Doet de vrijer niet alleen.

[+]Sluytreden.

Dese verw' is nu gegeven,
Naer het leven,
Door de kunste van mijn Pen.
't Is verloren tege-spreecken
Haer gebreecken:
't Haentje wil toch op de hen.
Wie! sou kunnen deser Vellen
Kuyren tellen,
Die *Moer-Lijsje* pleegt, met *Jan*!
Heb ick niet genoeg deschreven
Haer quaedt leven;
Laet hy 't doen, die 't beter kan.

De Brabandsche Bely:
Vertogende, De redelicke goede manieren, van de eygene Brabandsche dochters; en de over-bose seden van die bastaerdt soorte, hier in't Landt geboren.

[+]Laet nu lamme *Lijs* met vreden:
Sy is heden,
Door mijn *Dicht*, genoeg gedaegt.
Nu sal u mijn Pen, tot desen,
Oock doen lesen,
Hoe sick houdt een Brabands maegt.

[+]Voorreden.

Siet hier dan, hoe dat sick tieren,
In manieren,
Die in Brabandt sijn gevoedt.
[+]Dese Maegden, sulje weten,
Sijn geheten
Wel ter tael, en bly van moedr.
[+]Dese sijn, merckt dit te degen,
Seer genegen
Tot gepronck en groot geprael:
Prachtig sijn s' in hare kleden:
Bose seden!
Dus sijn sy meest al-temael.

[+]Verhandelinge.

[+]De redelicke goede manieten, van de eygene Brabandsche dochters.

Dese worden opgetogen,
Schoon voor ogen,
Boven haren staet gekleet:
Dragen kousjens, om haer benen,
So wy menen,
Die men inkarnaden heet.
Wilje na de huycken vragen,
Diese dragen?
Die sijn van heel sijn borat.
Hoedtjens, van fluwele laecken,
Doense maecken;
Of, van ick en weet niet wat.

Dus gaen sy ter strate proncken,
Ende loncken
Op dien Heldt, die haer gemoet.
Dese sijn, in't niegen, aerdig
En seer vaerdig,
Mits men haer ter eeren groet.
Voor in't huys siet gy haer naeijen,
Naelde-draeijen,
Kusse-fteecken, net en braef.
Dan komt daer, tot haer begeren,
Heen spatsseren
Menig jongman, harer slaef.

't Hart hem klopt dan, in den lyve,
Ras en styve,
Om te mogen inne gaen:
Want hy siet daer, in 't gemeene,
Oock met eene,
Vader ofte Moeder staen.
Mits gaet hy, beducht in sinnen,
Om te minnen,
't Een of't ander straetjen om:
Dan komt hy weer, haer ter eeren,
Omme-keeren.
Vffrou blijft doch even ftom.

Dese nu, groots in haer wapen,
Doen de knapen,
In het vrijen, veel verdriet:
Spytig sijnse en hovaerdig,
Doch goedt-aerdig;
Haer men oock manierlick siet.
Dese sijn niet uytgelaten,
In haer praten;
Sedich toch, als is geseyt.
Hem, die treft een vroom van leven,
Wordt gegeven,
In sijn arm, een brave Meyt.

Alsse sick dan wel kan houwen,
Naer het trouwen,
Dan is sy een eerbaer vrou.
Sy most oock wel geyle wesen,
Die, na desen,
Sick niet eerbaer dragen sou.
Doch, men vindter allerhande,
In den Lande.
't Is geen goudt, al watter blinckt.
Onder haer sijn meer als eene,
So ick meene,
Welckers eer, in't trouwen stinckt.

[+]Maer, gy sult oock mede weten,
Hoese heten,
Die nu hier geboren sijn:
Bastaerdt sijn van die tesamen
Hare namen;
Want de *Maegdom* is haer pijn:
Baftaerdt niet, van't Minne-spceltje,
Seyt Moer-Neeltje;
Dit en is de meyning niet:
Bastaerdt doch, door quae manieren,
En mal-tieren;
Dat men oock in dese siet.

[+]De overbose seden van de bastaerdt soorte, hier in't Landt geboren.

In bancketten ende feesten
Hare geesten
Schuymen op, van 't luy gelach:
Daer hoort gy dan die Malloten
Foey! so koten,
Meer, als ick nu schryven mach.
Dese derft de kost voor snijen,
En, by tijen,
Drincken hele glasen uyt:
Die eens komt by haer te slapen,
Vreugd te rapen,
Ligt dan by een droncke-bruyt.

Dan mag hy, op Venus veren,
Haer eens keren,
En wat malle klap uytslaen:
Want, die hallef droncke-Vellen
En gesellen
Nemen licht de ondeugdt aen.
Ach! wat willen sulcke paren
Kinders baren,
Door haer malle droncke-lust:
Dese Maegdt kan, na mijn oordel,
Tot haer voordel,
Nimmermeer dus sijn gekust.

Want, uyt dit mal droncke-tieren
Deser Dieren,
Komen droncke-bollen voort:
Dus so siet men die Sottinnen,
Door mal-minnen,
Doen het gene niet behoort.
Anderen *tabacco* drincken,
Die dan stincken,
Als een bier-man, in de banck:
Wie! sou willen by haer slapen,
Alsse gapen,
Overmits haer vuyler stanck!

Bely derft den Vrijer spelen,
En hem stelen
Menig soen; ick swijg de rest:
Sy moet, door haer Min-verwecken,
't Hoofdt van Gecken,
Fy! haer, in den *Broeck* op't lest.
Dan mogt sy, met meerder eeren,
't Keeltje srheeren,
[a] Handen wasschen in de wijn;
Die aen drie serveten drogen:
Onbelogen
Moet dees' Vffrou van my fijn.

[a]Als in de naeste settinge, pag: 213 nevens ander ydelheyt, asgebeeldt is.

Dan mogt sy mee sacke-tasten,
Stoute gasten!
Daer men aen een taeffel eet.
Wat nu handt ter broeck te leggen
Sy te seggen,
Is het geen ick niet en weet.
Dan mogt sy haer tonge rocren,
Als de hoeren;
Quick-quack-queeck, ick segget al.
Wonder! is't, hoe die Sottinnen,
Licht van sinnen,
Nemen in het quaedt geval.

Sy die, sedig van manieren,
Niet wil tieren,
Als die Sotte-bollen doen;
Wordt begeckt, als niet so aerdig,
En niet waerdig
Tot der Vrijers minne-soen.
Siet haer aen, die ons wil leeren
En onteeren,
Seyt dan *Belis* kaeckel-tong:
Sy mogt wel ons Moeder wesen,
En voorlesen
Ons een les, al isse jong.

Nu moet ick u mee vertellen,
Iongesellen,
Waerse buyten bruyloft gaen;
Om met longmans, wil't so vallen,
Wat te mallen;
Daerse malle kout uytslaen.
[+]D'een sal tot een Stijffter lopen,
By de hopen,
Om haer lob, of poveret:
Daer sal sy met een dan blyven,
By het styven,
Tot haer lobbe sy geset.

[+]Beschryvinge van hare heymelicke vergaderingen, in Stijssters huy sen.

[+]D'ander moet, om kante-doecken,
Gaen besoecken
Maey de Naeyfter, die klappey:
Daer blijft dan die Legge-henne,
Seyt mijn penne,
Totse sy verlost van't Ey.

[+]In Naeysters huysen.

[+]Voorts, de derde heeft behagen,
Eens te vragen
Na haer keurs, of onder-rock:
Die gaet dan in 't klappe-straetjen,
Om een praetjen,
By haer Snyder, Voede-jock.

[+]In Snyders, os kleermakers, huysen.

Daer so komen dan oock schellen
Iongesellen,
Om den mantel, ofte broeck:
Mits so siense, daer ter stede,
Dochters mede,
Hier of daer in eenen hoeck.
Maer, Vffrou, segt dan een prater,
Met gesnater,
'k Wens u goeden avond hier:
'k Moet my, tot mijn groot genoegen,
Mede voegen
Aen u sije, by het[a] vier.

[a]In de lange winteravonden werden dese Venus-vergaderinge*n* meest gehouden.

Wat! geluck mag dit doch wesen,
Dat, in desen,
My hier nu ten dele valt:
'k Heb in lange, tot mishagen,
Moet ick klagen,
Met geen jonge maegdt gemalt.
Wel, mijn heer, segt sy dan weder,
Set u neder,
Aen mijn groener Maegde-sy:
Wy naer u, de Kusse-wangen,
Toch verlangen:
Hebtet dan so goedt, als wy.

Mits so sit men daer in 't ronde,
Watte sonde!
Tot wat ydel malle kout.
Daer sijn dan *Mary* en *Neeltje*,
Kaeckel-beeltje,
Als klappeijen, over-stout.
Hey! mogt ick, sal d'ander seggen,
My gaen leggen
By u, in een bedde-stee:
Hoe! sou ick my daer vermaecken
In de saecken
Van de Min: Ey, waerje ree.

Wel, seyt sy, hier op niet stomme,
Dan weeromme,
Beyt u beurt; 't is noch geen tijdt:
Gey sijt al te rijp ter monde,
Deser stonde,
Om te sijn so seer verblijdt:
Gey most my eerst wel behagen,
En my vragen,
Offet my believen sou,
Dat gey mogt, tot kinder-telen,
Met my spelen;
Als, met u getroude vrou.

Dan geeft hy haer weder streecken,
Venus-steecken,
Op de Min; door dit en dat:
Want de Lonckert, heeft gevallen,
In het mallen;
Dies so doet hy, 'kweet niet wat:
Dan so leyt hy haer wat vooren,
Aen haer ooren,
Daerse weynig tegen seyt:
Mits so geeft hy haer, aen 't koentje,
Oock een soentje;
Daer hy niet licht af en scheyt.

Onse *Neel* en haers gelijcken
Hem dan strijcken
Weer wat honig om den mondt:
Want sy hem dan mede vleijen,
Als klappeijen,
Met een Minne-praet in't rondt.
Dan begint hy, in het hobblen,
Haer te fobblen,
En betasten, 'kweet niet waer.
Dit mag Bely, tot verblyden,
Seer wel lyden;
Schoon haer Maegdom loop gevaer.

Wat sijt gey nu al te beter,
Ian, of *Peter*,
Vraegtse dan, door u getast?
Ick heb niet met al verloren:
Want, als voren,
Hon ick noch mijn Maegdom vast.
Dus sey oock eens, Gracy Beckers,
't Is wat leckers!
Als men sprack van 't Minne-spel.
Holla! Pen, laet dit verklaren
Verder varen:
't Loopt te hoog. 't Is hier so wel.

NB. *Belis* keurs is nu al rede,
't Rockje mede:
Siet haer lob eens braef geset!
Hey! hoe past die Rock haer onder:
't Is te wonder!
Wat staet oock haer Doeckje net!
Al heeft sy sick, van de gasten,
Late-tasten,
Dat en schaet haer Maegdom niet:
Want sy heest die, in haer bouwen,
Noch behouwen;
Even als *Moer-Lijs* en *Griet*.

Wacht u voor het Brabands Beeltje;
't Heeft een keeltje,
Als een suyver reyne Maegt:
Schoon dat sy, door smeecke-reden,
Met haer leden,
Heest den Minne-pol behaegt.
Hier van wordt de Wel-beminde
Niet met kinde;
Ba! neen, dit en kan 't niet doen:
Sy most sick dan anders tieren,
In het vieren
Van haer minne-schoot ter soen:

Sy most, als de Lyse-Vegen,
Minne-plegen,
Die heel kunstig sijn in 't Spel:
Hoe die sick hier inne droegen,
Tot genoegen,
Vraegt dat eenen Iongesel.
Bely toch is also aerdig
En gou-vaerdig
In dit werck, als *Lijsjen* is;
Ia, sy kan, met lose sinnen,
Beter minnen:
So ick niet in 't oordel mis.

'k Heb haer hier een plaet geschoncken:
Siet haer proncken,
Let oock op haer sot-bedrijf:
Hy, die kuys is van manieren,
Haet haer tieren;
Kiest oock gene tot sijn wijf.
Siet hier dese Brabands-Apen
Geeuwe-gapen:
't Is te mal, om aen te sien.
Wonder! is't, wat die Sottinnen
Niet beginnen,
Sonder schaemte, voor de lien.

Gillis Jacobsz. Quintijn, ***De Hollandsche Liis met de Brabandsche Bely***

Siet haer aen, in dese Feeste,
d'Aller-meeste
Wtgeset; als een Princes:
Sy is mooy en schoon voor ogen
Opgetogen,
Als een brave wilde Tes.
Sy kan haer so seer vermaecken,
In de saecken
Van 't bancket, als een van al.
't Heeft met onse Lijs en Trijntje,
Aef en Stijntje;
Nergens na so goeden val.

Wasset, om met hem te jocken,
Alsse rocken
Aen den lieven Vrijer sand?
Neen, sy had doe voorgenomen,
Sonder schromen,
Mee te trecken uytet Land.
Waerom souse, hem te styven,
Anders schryven
Velerhande Minne-brief?
Sy die heeft, ooyt in haer leven,
Een geschreven,
Heeft den Vrijer hartig lies.

Maer sy die hem, haren Soeten,
Dorste groeten,
Met drie-twintig, tweemael tien,
Heeft gehadt heel dolle sinnen,
Door mal-minnen,
Naer het oordel van de lien.
'k Wil haer sotte Minne-quelen
Hier verhelen;
Want sy waren veel te lam:
Sy most sijn een Broeije-henne,
Schrijst mijn penne,
Daer al dit gekaeck uyt quam.

Als de Vrijer had ontfangen
Haer gesangen,
Met juwelen, keurs en rock,
Had hy daer in groot vermaecken,
Door de saecken
Van de Min, dat soeter jock.
Doe hy had so groten voordel,
Na mijn oordel,
Was hy mal, dat hy sijn Lief,
Tegen wil, heeft weer gesonden,
Ongeschonden,
Keurs en rock, juweel en brief.

‘Hy, die wil met Beel verkeren,
‘Wil hier leren,
‘Als hy heeft haer Minne-pandt,
‘Dat hy dan, om haer te trouwen,
‘Dat moet houwen,
‘Met den vast gesloten handt.
Siet hier weer, hoe prate-Beeltje,
Kaeckel-keeltje,
Wtgeest geylen maegde-snap:
't Backhuys staet haer rondt getogen,
Ongelogen,
Also windig, als haer Kap.

Sy is, in der vrijers stede,
Gou en rede,
Om te voeren 'thoge woort:
't Is al Maegde-stem, in 't klappen
Ende snappen,
Datter rondsom wordt gehoort,
Maer, dat Bely na ging schreijen,
Alsse seijen,
Wat mag dit te seggen sijn?
'k Gisse datse was, dier stonde,
Watte sonde!
Hallef droncken van de wijn.

[+]Doch, wat teecken mag dit wesen,
Dat, na desen,
Oock haer Moeder, d'oude[a] *Neel*,
Haestig quam by 't jong volck boven,
Opgeschoven,
Op 't geluydt van *Belis* keel?
[b] Ick-ick-ick (om na te apen
't Brabands wapen)
Weet niet, wat ick seggen sal:
Sy misschien, na d'aerdt van vrouwen,
Sou wel trouwen,
Hadder een in haer geval:

[+]Geyle wceuwen.

[a]a Siet hier van haer gapige afsettinge, Pag: 213.

[b]Dus spreeckt het malle Brabandsche vrouvolck, als drie-dobbel sot.

Dies quam sy, in stee van slapen,
Mee wat gapen,
Boven by de jonge lien.
‘Want, de weeuwen deser dagen
‘Hebben vlagen,
‘En sijn gaerne mee gesien.
Doch, ick sou 't hier licht verkerven,
En verwerven
d'Ongunst van de jonge seugt;
Dat ick oock de Brabands weeuwen
Deser eeuwen
Hier invoer, by haer geneugt.

'k Wil dan nu de Weeuwe sparen
En bewaren
Die, tot op een ander tijdt.
Laet ons hier by 't Iong-volck blyven:
Weg, met wyven.
Brabands Ieugdt ons nu verblijdt.
Dese kan oock[a] spele-ryden
En verblyden,
Met de Iongmans, in het veldt:
Daer kan onse Brabands Beeltje,
't Minne-teeltje,
Soenen menig jonger heldt.

[a]Dese gaen niet te voet, als de Hollandsche Lysen doẽ, wanneerse buyten in de groente gaẽ stoeijen: Maer dese Princessen ryden te koets, os wagen.

't Is geleen niet vele jaren,
Datse waren
Wrgereden op een bleeck:
Daer was doemaels een Mallootje,
Sotte-kootje,
Dat snap-Bely wel geleeck.
Hip-hup-hip, als onse Lysen,
Konse wysen,
Waerse hadde groot gebreck:
Want de wijn wou, naer het drincken,
Mede sincken:
Doe wierd Vffrou onder leck.

Stoeijen, rasen, kussen, singen,
Omme-springen,
Was oock deser Maegden spel:
Al wat Iongmans klappe-kaecken,
Tot vermaecken,
Konden doen, geviel haer wel.
Op een duyn in 't wild te lopen,
Heel versopen
In de lust, was haer vermaeck:
Nimmer hadden sy, door 't ftoeijen,
En vermoeijen,
Aen der Iongmans syden vaeck.

Kaeckel-Beel en sose heten
Deen doe weten,
Dat haer eer verloren was:
Want, al wat de vrijers seijen,
Tot vermeijen,
Quam haer altijdt wel te pas.
Doch, voor al, was 't haer behagen,
Op het vragen
Om een kus, te seggen, ja:
Want de soen was harer allen
Wel-gevallen,
t'Aller uyr; so voor, als na.

Doese nu dit bleeck-vergaren
Moede waren,
Reden sy van daer gelijck,
Als Malloten, deur de landen,
Watte schanden!
Met geraes, na Beverwijck.
Daer begon de Brabands-Gilde
Doe in't wilde
Eerst te dege vrolick sijn:
Daer was jonge Neel en Klaertje
Ver van Vaertje;
Doch, na by de lust en wijn.

Doe had Neel, om weer te keren,
Geen begeren;
Want de Wijck was al te soet:
Dies most Klaer en Bely mede,
Daer ter stede,
Springen op de dansse-voet.
Na de dans so was't der knapen
Lust, te slapen;
Niet, om slape-vaeck: O neen!
't Was, om *Belis* opper-bouwen,
Met de mouwen,
Wt te trecken, als ick meen.

Daerom ging men 'snachts vermeijen,
Om te leijen
Dese Maegden in haer rust:
Niet om slaep, die was vervloogen
Wt haer oogen;
Maer, om meer te sijn gekust.
Alsse nu aldus, by paren,
Slape-waren,
Liet men haer, tot 'smorgens vroeg:
Daer de Vrijers, haer t'ontwecken,
Wat te gecken,
Weder-keerden, ty genoeg.

Niemant had hen dan vernomen,
Door haer dromen
En gemaeckte Minne-slaep;
Voor dat sy eerst was geketelt,
Os genetelt,
Van den dertel Venus-knaep.
Mits begonnen doe die Dieren
So! te tieren,
Als men doet in een bordeel:
't Is mijn knie, riep een van allen,
Om te mallen;
Neen, 't is mijn, riep Spele-Neel.

Bey! gey guyt, riep doe een ander:
Deur malkander
Schreeuden sy dan allegaer:
Waerom laet gey ons niet slapen,
Stoute knapen;
Maer quelt ons dus, voor en naer?
Wat hebt gey, tot lust genegen,
Nu verkregen?
Niet met al, als meer gequel:
Dit sijn niet, als Minne-loncken,
Liesde-voncken,
Tot gestoock van Venus-spel.

Gey soudt ons, de[a] wel-gekusten,
Late-rusten;
Tot dat ons de Son omscheen.
Mits sat daer een Lonckert weder
By haer[b] neder,
En sprack dus: Neen, Maegden, neen:
Waren wy nu niet gekomen,
In u dromen,
Gey soudt al sijn opgestaen:
Dan soudt gey ons noch bespotten,
Als de Sotten:
'tIs ons dan om 't hemdt gedaen.

[a]Merckt hier haer eygen bekẽtenisse.

[b]Op den spon van de beddestec.

Ey, laet ons nu, nae't ondecken,
Oock aentrecken
Al u koussens, tot geval.
Deur, gey guyten, riep doe eene,
Die ick meene:
Want, gey sijt ons[a] al te mal.
Watter meer geschag, dier stonde,
Watte sonde!
Sal ick swygen deser tijdt.
Siet nu onse Maegdt van state,
Hier ter plate,
Sijn, door Netel-spel, verblijdt.

[a]Niet so mal noch, als dese het misschien liesst door hem gedaen hadde.

Gillis Jacobsz. Quintijn, *De Hollandsche Liis met de Brabandsche Bely*

Sy had liever 't handt-geketel,
Als den netel,
Die haer knietjens swellen dee.
Wie! sag ooyt de Brabands-Apen,
So! door knapen,
Opgeweckt ter bedde-stee.
+Dus heb ick, als gy meugt lesen,
Nu bewesen,
Dat de soorte, hier gebaert,
Als ick heb gestelt te voren,
Heest verloren
Haer geslacht en Brabands-aert.

+Sluytreden.

Dies sy nu, doe ick u weten,
Bastaerdt heten,
Even mal, als Lyse-Moer:
Die kan meer noch lille-lallen
Ende mallen;
Doch, sy spelen bey de hoer.
Pen, hou op: Waer toe dit vloeijen?
Wil dy spoeijen
Tot wat anders, desen dag.
Laet een ander dees' Vffrouwen
Oock so douwen:
Want, dit wel passeren mag.

Aenhangssel,
By de Brabandsche Bely.

DOch, nu ick de Maegdt van State
Hier verlate,
Dien ick wel de jonge mans,
Die aen dese Maegde-bouwen
Sick vertrouwen,
Mee te brengen op den dans.

Bely sou my mogen dagen
En beklagen,
Dat ick haer hier dus alleen,
Als een lache-spel, vertone,
En verschone
Hem, die sick haer maeckt gemeen.
'k Wil haer dan, met wat te mallen,
Hier gevallen,
En mee brengen voor den dag,
So, gelijck men haren Soeten
Haer begroeten
(Fy! hem) op het bedde sag.

Als hy sick had vol gedroncken,
En beschoncken
By haer op den leger quam,
Wierdse, door sijn koele-minnen,
Boos van sinnen:
Om dat sy geen Spel vernam.
Mits begon hy op te spelen,
Met drie Velen,
Op haer eerbaer bedde-stee:
Spouwe-wijn was d'een geheten,
Bruydt-bescheten
En *bepist*, de ander twee.

Ey, Get *Bely* nu weer proncken,
En beloncken
Hares Suyp-vols achter-poort:
Doe begonse luy te geeuwen
Ende schreeuwen,
Alsse doet, die wordt vermoort.
Mits so quamen daer twee maegden,
Die haer vraegden
Waerom sy so luije kreet?
Om dat hy, die my sou armen,
Deur sijn darmen,
Dus, sey sy, mijn schoot bedreet.

Foey! dien Stinckert, riep doe eene,
Niet alleene,
Hoe heeft hy u dus begaeyt!
't Heeft hier uyten Oost en Westen,
En, te lesten,
Wt den Noorden oock gewaeyt.
Sulcken storm en draeije-winden,
Twee beminden,
Dus in 't bed hier uyt te staen!
Wie! sag ooyt, met sulcken regen,
Vreugde-plegen,
Die de lust niet sy vergaen?

Mits begonnen sy, in't praten,
Hem te vaten
By het hoofdt, hemdt, been en arm:
Om hem reyn en schoon te vagen,
Dat meer sagen,
Van 't gespoel uyt blaes en darm.
D'een afvaegde naers en benen,
Die haer schenen,
Als bestreecken met saffraen:
D'ander spoelde synen snater,
Met schoon water,
Om den stanck te doen vergaen.

Doe verlangde d'ongekuste,
Vol onluste,
Om oock schoon te sijn gemaeckt
Van de eijers harer Soeten,
Die, in't wroeten,
Waren in haer schoot geraeckt.
Ey, besiet de Bruydt van State,
Hier ter plate,
Op een nieu manier gekust,
'kMeyne dat noch *Beel*, noch *Lyse*,
Deler wyse,
Weer sal krygen soene-lust.

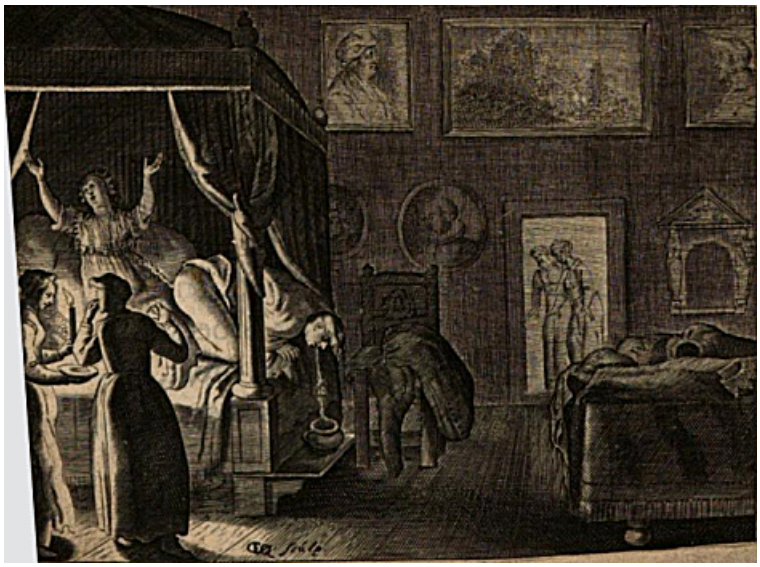

Vffrou Bruydt mogt wel verlangen,
Na 'tontfangen
Van der bruylofs bedde-soen.
'kMeyne, dat een boer te lande,
Watte schande!
Sou sijn dingen beter doen.
Dus so eynd ick hier dit Boeckjen,
Mettet Broeckjen,
Dat noch beter leren moet,
Hoe men sal sijn Bruydt omkeeren,
En vereeren
Met een morge-bedde-groet.

By so ver de *Brabands-Gilde*,
Dus gebilde,
Noch niet is genoeg gedaen,
Sal ick wel haer Maegde-doeckje,
In een Boeckje,
Doen ten eersten klarer staen.
Maer sy mosten grage wesen,
Om te lesen
En te kopen mijn *Gedicht*,
En de kosten van het malen
Wel betalen:
Op dat sy sien meer in't licht.

'kSal haer dan, in't Weeuwe-praetje,
Wel een maetje
Mee toevoegen, haers gelijck:
Op dat sy haer Maegde-bouwen,
Naer het trouwen,
Weder op een nieu bekijck.

Moer-Lys en Ian:
Vertogende, De ydelheyt van't jong kinder-trouwen, in Haerlem.

't Is bekent, dat in het trouwen
Ligt benouwen:
Denckt hier op dan, voorje 't waegt.
Hy is wijf, dien 't is gegeven,
So te leven,
Dat hy d'Eerbaer Deugdt behaegt.

Dit en sy u niet verholen,
Hoese dolen,
Die hier trouwen quaedt gerijf:
Dese laten 'thoofdt dan hangen,
En verlangen
Los te wesen van het wijf.
Dwasen sijn't, die lichte paren,
Iong van jaren,
Als men noch in Haerlem doet;
'tls te mal, om van te kallen,
Hoese mallen,
Die daer trouwen menig Bloet.

Strax daer aen is haer berouwen
't Malle trouwen:
Siet dan gaen, *Maer-Lijs* en *Jan*,
Sye aen sije, langs de straten,
Wat te praten:
Quanswijs, 'kheb oock eenen man.
‘*Lijs* gaet dan, foey! malle saecken,
‘Note-kraecken.
‘*Ian* gaet liever toch te bier.
‘*Lijs* kan dan haer kost niet winnen,
‘Mettet spinnen.
‘*Jan* die maeckt doch goede cier.

‘*Lijs* wacht hem, met natte wangen,
‘En verlangen.
‘*Ian* die komt dan droncken in.
‘*Lijs* wil dan, als quade wyven,
‘Luije kyven.
‘*Ian* heeft dan noch doller sin.
‘*Lijs* wil hem te regt dan stieren,
‘Met haer tieren.
‘*Ian* die wil toch Meester sijn.
‘*Lijs* begint dan luy te kryten:
‘*Ian*, te smyten.
‘*Ach! wat is sulck trouwen pijn*.

Aen den trou-sinnigen vriier.
Een uyt den hoop.

Nu heb ick dy, naer het leven,
Voorgeschreven,
't Geen het vrijen hier aengaet:
Kunje nu so soete praten,
Wil een vaten:
Maer, wacht dy voor groten staet.

'kHeb alhier haer slimme streecken
En gebreecken,
Met een scherpe pen, geraeckt:
Noch heb ick van haren handel,
In den wandel,
Niet een woordt te veel gemaeckt.
Doch hier toe, eer wy 't vergeten,
Doe ick weten,
Dat de Meysjens allegaer
Dese naem niet wordt gegeven,
Licht van leven:
Eerbaerheyt is oock by haer.

Aen Den hoog-bedaegden vriier.

Eerbaer Vriendt, ick vind oock best,
Datje trout noch oppet lest:
Maer, voor al, en waeg het niet
Met *Moer Lijs*, os dolle *Griet*:
Sie naer een heel wyse *Maegt*,
Die sick niet in 't quaedt behaegt:

Sie naer een geschickte Meyt,
Die betracht haer Saligheyt.
‘Trou dan oock des Hoogsten Soon:
‘Dan hebt gy den Hemel-Kroon.
‘Door 't Gelove trouje Hem,
‘Na sijn Woordt en Schrifte-Stem.
‘Dese Trou duyrt immermeer.
‘Denck hier op, en *trou den Heer*.
‘Geestelick is dit Getrou.
‘Nimmer krijgt men hier van rou.
‘'tWaer Geloof is d'echte Bandt.
‘Christi Geest is Godes handt,

‘Daer Hy ons tot Hem mee treckt,
‘En het goedt in ons verweckt.
‘Christus is seer vriendelijck.
‘Christus is heel goedt en Rijck.
‘Christus is ons Hoogste Lot:
‘Trou Hem dan; so trouje Godt.

Aen den lybertiinschen vry-geest.

Eet hier, drinckt ende speelt,
De-doodt geen vreugde teelt:
Dit is de valsche leer
Van Meester, Speel-mooy-weer.

[+]**H**et heeft my goedt gedocht, in dit bedroefde leven
Van dijn verdwaelde sin, dy ook ee*n* Dicht te geve*n*;
Of, tot dijn beterschap, indienje hier na doet,
Of, tot een over-tuyg van dijn verstockt gemoet.

[+]Voorreden.

Dat ick my dus verkoen, in't openbaer te schryven,
Geschier, op dat ick dy sou in het goede styven.
Hy, die sick noch bekeert, in dese bose tijdt,
Sal, metten vrome*n* man, hier namaels sijn verblijdt.
[+]Godt heeft ons hier geleert, door Christum syne*n* Sone,
Dat heller, Eeuwig-Licht en Hemel-Eere-Krone.
Hier is geen ander Leer, als die de Heer ons geeft.
Hy is dan salig nu, die na sijn Woorden leeft.
O! konje dit verstaen; so waerje, dat ick wensche,
Een van des Heren Bruydt, hierom een salig mensche.
Verlaet de lere dan, die met da Waerheyt spot:
Wiens deel dat wesen sal het eeuwig helle-lot.

[+]Verliandehnge.

Men mag met Godes Woordt, dat heylig is, niet gecke*n*.
Die dit da*n* noch hier doe*n*, sijn grimmigheyt verwecke*n*.
Hy is een Heylig Godt; so is sijn Lere mee:
Die Hy bevestigt heeft, ter Allerhoogste Stee.
Laet dit mijn waerschou-dicht in dijn gemoet beklyve*n*;
Op dattet dijn Geloof mag in den Here styven.
De Goddeloser mens, die met de-Schriften malt,
Van Godt verlaten wort, van wien hy heel vervalt.
Gedenk, mijn vrie*n*t, gedenk, wat ons de[a] Wijsheyt lere
Van 'tgeen gebeuren sal. Hierom ick dan begere,
Dat gy hier, tot dijn troost, en stercking va*n* de*n* geeft,
Met een gelovig hart, des Hoogsten Woorden leeft.

[a]Sap: c.5 v.1.

‘Dit leert de Wijsheyt ons: Dat, in des Here*n* Oordel,
‘Het regt-gelovig kindt sal hebben troost en voordel,
‘En, met vry moedigheyt, dan tegens allen staen
‘Die, hier op deser aerd, verwierpen sijn verſmaen.
‘Dan sal de Spotter oock verschricken, voor het Leve*n*
‘Dat Godt den synen heeft genadelick gegeven:
‘Hy sal verwondert'sijn, der groter Saligheyt,
‘Die Godt hun allegaer, in Christo, heeft bereyt.
‘Dus sullen sy, met rou, in angst en vrese spreecken:
‘Siet! hem vereerlickt nu, die*n* wy voor heen geleecke*n*,
‘Door schimp en boser smaet, by eene*n* wystn Sot,
‘En dreven met sijn leer, geduyrig aen, de spot.

‘Wy Sotten allegaer doe hielden, in den Lande,
‘Sijn leve*n*, voor ee*n* hoon; sijn eynde, voor een schande:
‘Siet! hem gereeckent nu, by den verkoren Hoop,
‘Die, mette daet, geniet de waerheyt va*n* haer Doop.
‘Want hy is nu heel reyn, in't Hey lig Bloet des Heere*n*.
‘Dies valt hem oock te deel het Hemel erf vol Eeren,
‘Een Erfdeel dat beklijft, door Iesum, Godes Soon;
‘Die hem verworve*n* heeft die Koninglicke Kroon.
‘Wy hebben dan gefeylt de regte Hemel-Wegen,
‘Wanneer wy sijn geweest tot onsen buyck genegen.
‘Het Licht dat salig maekt, helaes! verschee*n* ons niet.
‘De Son ging ons niet op, die God hem lichte*n* liet.

‘Wy hebben daer gegaen op schadelicke paden.
‘Dies stjn wy, wee! ons nu, met Godes vloek belade*n*.
‘Wy hebben Christi Weg gemist, tot onse schae.
‘Hierom is nu voor ons, in 't Oordel, geen genae.
‘Wat! helpt ons al de prael, de pracht en syde kleden.
‘Wat! baet de rijckdom ons; die hier, met naekte lede*n*,
‘Nu, als verdoemde*n*, stae*n*. Ach! dat de hoger moet
‘Ons,.tot een erfdeel, geeft der hellen heter gloet.
‘De lust is ons vergaen, de vreugde weg gevaren,
‘Gelijck een dristig fchip, op holle water-bare*n*, (sien.
‘Wie*n*s weg me*n*, door de stroom, niet ee*n*s ka*n* weder
‘Dus gaetet ons nu mee, die sijn verdoemde lien.

‘Ons' ydelheyt gelijckt de dingen, die verdwynen,
‘Als schaduw' en geschrey; die wat te wesen schynen,
‘En sijn toch niet met al. Wie! siet des vogels pat,
‘Als hy de bleecke lucht, met vleugels, ommevat?
‘Gelijck de vliege-pijl wordt in der hoogt geschoten,
‘So sijn wy, metter vaert, in't doncker graf gestoten.
‘Wy hebben gene deugdt bewesen immermeer,
‘Maer alle nagevolgt ons' eygen bose leer.
‘Dus sallet waerlick gaen, met alle Goddelosen,
‘Die sick de wellust hier, voor ware vreugde, kosen.
‘Haer blyschap is gelijck de swarte vliege-roock,
‘Die inde lucht verdwijnt: So doet haer Wellust ook.

‘Haer ydelheyt vergaet, gelijck het stof der aerden,
‘Als saegssel ende stro, die sijn van gene waerden.
‘Dit sy dy waer geseyt: Hierom gedencker aen,
‘En doe, gelijck dy leert mijn trou *Geloof-Vermaen*.
‘Dan sulje, sonder feyl, in Eeuwigheyt oock leven;
‘Daer dy dan Godt de Heer de Saligheyt sal geven:
‘Nadie*n* Hy is dijn Loo*n*, so gy in Hem geloost, (loost.
‘Die ons in waerheyt geeft, dat Hy in't Woord be-
‘Dies meugen wy, te regt, naer onsen Heer verlange*n*:
‘Op dat wy allegaer de Volheyt dan ontfangen
‘Van Vreugd en groten Staet, in Godes Koningrijk,
‘Daer by des Keysers Eer hier nietwes heeft gelijk.

Ey, laet dan varen nu de boosheyt ende schanden,
Die hier in swange gaen in dese Nederlanden;
  Gelijckje beter weet, als icket schryven kan:
  Schou dan de ydelheyt en scheijer hatig van.
Sy moeten, voor gewis, de Saligheyt verliesen,
Die sick hier haren buyck, voor Hemel-Vreugde, Kiese*n*.
  Dit is de helle-weg, die totten doode leyt.
  Verlaet die paden dan en soeck dijn Saligheyt.
‘Wy kennen eenen Godt, dien wy de Eere geven,
‘En ook maer eenen Weg, de Waerheyt en het Leve*n*,
  ‘Die Christus Lesus is: Aen desen hou dy vast;
  ‘Dan sijt gy, va*n* nuias, sijn Vriendt en Bruylof-Gast.

‘Gy moet dy nimmermeer va*n* desen Heyla*n*t scheyden:
[+]‘Wilt gy, ter *Jong ste-Dag*, sijn Erfdeel mee verbeyden.
‘*Geloof, enlever nr*: Dan hebje wel gedaen. [+]Sluyt-reden.
‘Vaer wel voor dese tijt. Dus sluyt ik mijn vermae*n*.

Aen twee gilde-broers, *van* de Buyr-vergaderingen in Haerlem.

[+]**V**meyn ick, jonge maets, die u hebt mee begeven
Te buyren met de Maegdt, dus ydel in haer leven,
Als hier beschreven is; tot sulcker Maegden spot,
Die hier de Ydelheyt verkiesen, tot haer Lot.

[+]Voorreden.

Toont nu, wie datje sijt en hoeje sijt geheten:
Toont nu, wie datje sijt, wy souwen 't gaerne weten:
Toont nu, wie datje sijt en waerje 'tfchip na stuyrt,
Na 'tEerbaer Maegde-landt, of na de Smulle-buyrt.
[+]Sijt gy van dese Gild; wilt dan, in haeste, keren
V fchip, van leger wal; om beter vaert te leren:
Want, soje daer vervalt, let wel op dit vermaen,
So moet u fchip en goedt, met man en al, vergaen.
Wacht u dan voor de Meyt, die op u ligt te loeren:
Sy heeft, benevens haer, noch velerhande hoeren,
Ter schild-wacht vaerdig staen; om u, met dolle sin,
Te locken in haer fuyck, deur konste van de Min.

[+]Verhandelinge.

Daer moetje dan het fchip, door aller soete praten,
Met lading, feyl en mast, tot harer beste laten:
Sy sijn, als Tovenaers; die, met de helle-kunst,
Verleyden u gemoedt, door maller hoere-gunst.
Wy hopen beter toch, en dat gy aen de wallen
Van 't Smulle-buyre-landt niet sijt geheel vervallen:
Misschien so heljer naer, uyt liefde van de soen;
Gelijck de jonge maets gewone sijn te doen.
Keert dan, gy beyden keert; en doet, als ick begere:
Staet voor de Hemel-Deugdt, die is de goede lere:
Verlaet de Smulle-buyrt, van nu, van desen dag,
En laet u niet meer sien, met Maegden, in't gelag.

Wiltgy toch, nu en dan, u door de dranck verblyden
(Hoe wel het niet betaemt, in dese bose tyden)
Vergaert met jo*n*ge maets, en niet met Maegde-doek:
Want sy en dient daer niet, by uwe*n* Manne-broek:
Sy wordt door u verleydt, en gy deur haer bedurven:
Gy slacht het slyve hout, en sy de safte turven:
Wanneer die onder een dan stoeijen, alsje doer,
Dan worden sy verhit: So dattet branden moet.
Wel, op dan; houdt u kloeck en wilt u dapper weren,
Om dit vuyl hoere-spel van Haerlem af te keren.
Indienje sijt te swack in dese Maegde-saeck,
So laet de Eer en Deugdt sijn u beoogde Baeck.

Neemt oock in uwen arm de Eer en Deugde-sonen,
Die wy u hier gereedt, tot uwer hulpe, tonen.
[+]Houdt onder een den raedt, tot slot van dit gedicht,
Hoe dat de Maegde-school ter eeren dient gesticht.

[+]Sluytreden.

Aen Twee Eer en Deugdt-lievende *Vrijers en Jongesellen*, *in Haerlem*.

[+]**V**kies ick, in de stee van d'ander twee gefellen,
Die nade Smulle-buyrt, als Venus-jancker, helle*n*
Hy, die met *Lijsjen* heult, kan haer niet wederstaen:
Treckt gy dan nu ter tijdt het Maegde-wapen aen.

[+]Voorreden.

[+]Toont, datje wederstaet de geyligheyt der Maegden,
Die sick in ydelheyt en dansse-spel behaegden.
Toont, datje helden sijt; die, moedig in u Ieugt,
Verlaet der werelds lust, en kiester voor de Deugdt.
Toont, datje sonen sijt van Ouders, die hier haten
De wulpsheyt va*n* de Maets, deur 'tstoeijen op de strate*n*,
En velerley geraes, in 't suypen van de wijn,
Met *Dieuwer, Aeltje, Lijs*, en onse *Smulle-Trijn*.
Gy, eerbaer Iongesel, lang op dijn Eere-leden,
Sult als een Kapiteyn, voor aen, ldoeckmoedig treden,
En dynen mede-maet aen voeren, als een Heldt:
Dan moet de dwase meyt sijn vluchtig in het veldr.

[+]Verhandelinge.

Stijn, Aef en *dansse-Neel*, in 't aensien van de lieden,
Dan sullen op dien dag, met schande, voor u vlieden.
Moer-Sleep en *Knicke-bol, Moer-Soet* en *Tuyrebyr*,
Dan sullen alle sijn verjaegt, ter selver uyr.
De Haerlems *Tripje-tredt* en *Loopje-ras-Sottinne*,
De *Iage-na-verdriet* en *Ydel-Manne-minne*,
Dan sullen sijn vervaert, alleen voor u gesicht,
So gy, met tege-weer, voldoet der Helden plicht.
De *Haest-u-na-'tverderf* en *Lif-laf-eer-verloren*,
Die, door haer hoere-knien, de vrijers hier bekoren,
Dan sullen sijn verlchrickt (door al haer ydelheyt,
So gy u weerbaer toont) voor u standtvastigheyt.

Wat staje dan en denckt? Treckt aen het Helde-wape*n*,
En roeyt de *Vrijsters* uyt, die by de *Vrijers* slapen,
Voor datse sijn getrout. Vermaent de malle Maegt,
Op datse sick in Deugdt, en schande niet, behaegt.
Vertsaegt in't minste niet; maer toonr u Helde-knechte*n*,
Die, om den Eere-kroon, als vrome krygers, vechten:
Gy hebt den voor-tocht hier; om dese snoder hoop,
Door fellen over-val, te jagen op den loop.
Rept u, als mannen, nu: So worden sy verslagen:
Gy kunt, op desen dag, de hoeren heel verjagen,
So gy manhaftig sijt: Treckt dan het harnas aen
Va*n* Scherper maegde-tucht; om moedig mee te slae*n*.

So toch dit boos gedrocht en onbeschaemde Vegen,
Door hoere-tege-weer, aen vochten uwen degen,
Daegt dan, op mijn vermaen, de hele Vrijer-bend:
Op dats' in aller haest sick tot u hulpe wend.
Sy staen, op mijn versoeck, bereydt, om sick te weren,
En dese Maegde-schand vaa haren hals te keren.
De hoeren sijn verschrickt. en weten genen raet,
Nu gy, met Deugd en Eer, om haer gewapent staet.
Neet dan u voordel waer, en wilt haer niet verschone*n*:
So sultgy, mette daedt, u Eerbaerheyt vertonen.
Hoort niet na haer gesmeek; Haer schreije*n* en geja*n*k
Die sy by u geacht, gelijck een hoere-stank.

Der Maegden locke-stem en vriendelicke groete,
Met soeter kele-sang, sijn eerst heel fuycker-soete;
Maer bitter, op het eynd. Ey, wacht u da*n* voor haer,
En strijdter jegens aen; heel deftig voor en naer.
Sijt, deur haer dansse-voet, in 't minste niet bewoogen,
Noch door haer blose-kaeck, os flickering der oogen:
't Is niet, als ydelheyt; die, als de roock, vergaet.
Hy is dan wijf en vroedt, die voor de Eere staet,
+*D*us schey ick van u af: wilt nu, in dese tyden,
*D*ie heel gevaerlick sijn, om prijs en eere stryden:
Op dat gy d'Eere-kroon, tot vreugde van de *Maegt*
Die kuys en Eerbaer is, op uwe hoofden draegt.

+Sluyt-redea.

Voegt u by al de Maets, die na de Tucht verlangen,
En heft te samen aen het liedt der Eere-sangen:
Op dat de vuyle Bruydt, daer door, mag sijn bekeert.
Dan doeje beyde so, gelijck ick heb begeert.

Aen deselve.

Wel voeg ick my tot u weer aen
*D*ie lult neemt voort en voort te gaen
In d'Eerbaerheyt en Hemel-*D*eugt,
Die u vermaeck sijn en geneugt.

Dus moetet gaen: Dan gaetet wel.
De Deugdt verciert den longesel.
Nadienje dan nu lof verdient,
So ben ick, dies te meer, u vrient:
Oock hierom, dat gy haet de Ieugt
Die sick hier in *Moer-Lijs* verheugt.
Gy neemt u tijde in beter acht,
Als, datje met de Maegden lacht,
Die tijdt-verdrijf, in *Nar* en *Bel*
Hier nemen, en in *Ape-spel*;
In *Stove-brandt* en *Labbe-kroock;*
In *Dol-geraes* en *Minne-stoock*;

In velerley, ick weet niet wat,
Dat *hy* en *sy* ter hande vat,
Tot opgetooy vaa d'Ydelheyt,
Die hier de Ieugdt ter helle leyt.
Gy doet hier in, dat wel betaemt,
Als die in Deugdt en Eer besaemt.
Ey, siet *Moer-Lijs* hier asgeset,
Als een *Sottin* en *boere-slet:*
Ey, siet dan weer dat *Hippel-dier*,
In haer geraes en dol getier,
So afgemaelt, door pen en plaet,
Dat sy, nu lam, dan wacker gaet.

Het geen ick stel van *Lijs* en *Jan*,
Al schijntet mal, oock leren kan.
Hoe! sou mijn *Pen* haer malle daet
Schijn geven, in een wyse praet?
‘Een *Schilder*, die de verwen strijckt,
‘Maeckt, dat een *Geck* den *Nar* gelijckt.
‘Een *Snyder* naeyt een *ape-kleet*
‘Na sijn gestal gelijckje weet.
‘Een *Schryver*, met sijn kloecke *Pen*,
‘Schrijst, *kraeije-haen* en *kaeckel-hen:*
‘Of, droncken *Ian*, en malie *Lijs:*
‘De *Dwasen sot*; de *Kloecken, wijf*.

‘De *Hollands Meyt*, als een *Malloot*,
‘Toont u, sy! haer, hoe sy hier koot.
‘Merckt haer, voor dat *Sottinnetjen*,
‘Dat hier naspeelt de *Broeije-hen*.
‘De *Brabands Maegdt*, van hier in't Land,
‘Hals *bastaerd* is: Maer, watte schand!
‘De *Hollands Lijs* is *lam* en *bot*.
‘Dees' *Ick-ick-ick* is *gou* en *sot*.
De ydelheyt van dese tijdt
Maeckt hem bedroeft, die was verblijdt.
Als ick eens dacht op dese saeck,
Doe quam my aen te min vermaeck,

In 't dichten van *Moer-Lijs* en *Jan*,
En als men voorts hier lesen kan.
Hoewel ick weet, dat onse leugdt
Hier scheppen sal de meeste vreugdt;
Als sijnde mooy, met haer gebreck:
Hier in gelijck den Nar of Geck,
Die sick verheugt, gy weetet wel,
In sijnen *Kap* en *Sotte-bel*.
Ach! wat is dit een quae manier,
Dat onse Maegdt, in mal getier,
In Nat gestoey en dol-geraes,
Hier in gelijck den droncke-dwaes,

In luy geschreeu en sot geluyt,
Dat haer dan vliegt ter kelen uyt,
In velerley Mallote-kout,
Daer sy in is te bijster stout,
In sottigheyt en ydel spel,
Vermaeck neemt, met den Iongesel.
Hey! wouden sy, door mijn gedicht,
Nu tot de Deugdt sijn wel gesticht:
Mijn arbeydt dan en schry ve-pijn
Sou wel beloont, door Deugden, sijn.
Maer, willen sy dus voorwaerts gaen,
So sal mijn Pen haer styver slaen:

Dat meer noch is; sy salse dan
In 't openbaer doen in den Ban:
Sy sal haer voorts oock al tesaem
Wt-dagen, by haer eygen naem:
‘Gy *Lijs* en *Neel*, quae *Griet* en *Trijn*,
‘Gy *Aefje Jans*, met malle *Stijn*,
‘Gy *Roeltje Dircks* en *Aeltje Klaes*,
‘Gy *Klaesje Lip*, met *Jan* den *dwaes*,
‘Gy *Dieuwer, Swaen* en soje heet,
‘Sijt *hoeren* nu, doe ick u weet:
‘Hierom sult gy, als is gesegt,
‘Gebannen sijn, na *Maegde-Regt:*

‘Gy sult niet meer voor Maegden gaen:
‘'tIs met u Eer nu al gedaen:
‘Want d'Eerbaer Maegdt en kent u niet.
Bestraft aldus *Moer-Lijs* en *Griet*,
Wiens mallicheyt en sot gelaet
Roept Wee! en wraeck! op uwe straet.
Dies waerschout dan de *dertel Maegt*,
Die sick in dans en spel behaegt:
Want dit haer dus, in dit geval,
Voor seecker so gebeuren sal.
Mijn Pen siet geen personen aen,
Wanneerse doet tot *Deugdt* vermaen.

Dus schey ick hier, voor desen dag,
En wensche, dat gebeuren mag,
Dat ick, al haest, u *Maegde-bloem*
Afsetten mag, met beter *roem*.
Mijn Penne sal haer Eer en Deugdt
Lof-tuyten dan aen alde leugdt
Diewelcke hier te Lande woont.
'Dus wordt de *Deugdt*, met *Los*, gekroont.
'Segt haer dit oock, in mynen naem.
'Vaert wel en vreest den Heer tesaem.

Aen Alle Deugdt en Eer-lievende Vrijers en Iongefellen, *in Haerlem*.

[+]**I**ck heb, gelijckje siet, aen *Gilde-broers* geschreven,
Twee Vrijers uwer Stee, niet al te kuys in leven:
Die ick heb wel vermaent; op dat sy, in haer jeugdt,
Sick, van de *Ydelheyt*, begeven tot de *Deugdt*.

[+]Voorreden.

Noch heb ick, nevens hen, belast twee Deugde-sonen,
Dat sy, in desen mee, sick heldig willen tonen:
  Of ick sou, door een Dicht, de Maegden al tesaem,
  Als *hoeren* uwer Stadr, uytdagen by haer naem.
Doch of, gelijck ick vrees, die over-bose Vellen
Sick wilden tegen hen als dan te were stellen,
  [+]So komt gy hun te hulp, met Deugdsae*m*heyten Eer,
  En spreeckt haer dus dan aen; tot harer Deugde-leer.
‘Staet af, gy boser hoop: Laet dese maets in vreden,
‘Die u tot ware Deugdt aenlocken, met haer reden.
  Toont dus, manhaftelick, met woorden en de daet,
  Dat gy voor d'Eer en Tucht, als Helden, vaste staet.

[+]Verhandelinge.

Laet u de dertel Maegdt, in 't minste, niet bewegen,
Dat gy haer ydelheyt soudt worden toegenegen:
  Maer stootsse van u af, gelijck een *Morße-bel*,
  Niet waerdig d'eerbaer kus van eenen *Jongesel*.
‘Deur, gy Malloten, deur, segt haer, met styve kaecke*n*,
‘V gladder hoere-vel kan ons nier meer vermaecken:
  ‘V singen, is geschrey; u aessem, vuyler stanck:
  ‘V spraecke geeft geluyd, gelijck een brande-klanck.
‘Wy sijn van u vervaert. Dies silje niet verhopen,
‘Dat gy ons weer een soen sult immermeer verkope*n*:
  ‘O! neen: Wy kennen u, helaes! maer al te seer,
  ‘En weten, datje sijt heel sonder schaemt en eer.

‘Gaet alle dan weerom, gy die de Deugde verlaten.
‘Wy staen gewapent hier, als Krygers, op de straten,
‘En houden scherpe wacht, te vangen sulcke Meyt,
‘Die 't weder tot gedans, ter Buyrt, heeft aengeleyt.
‘Meynt niet, dat gy ons sult, door uwe Maegde-sange*n*,
‘Weer in u hoere-fuyck, tot soeter Minne, vangen:
‘Neen, dit sult gy niet doe*n*. Siet ons gewapent stae*n*,
‘Met *Eerbaerheyt* en *Deugdt;* om u daer mee te slaen.
‘Tsa! keert nu allegaer: Of gy sult, deser stonden,
‘Als eer-dievinnen al, hier worden vast gebonden,
‘En achter een geleydt in 't Haerlems vange-kot:
‘Daer dan de yser-klanck sal sijn u hoere-lot.

‘Voorts, sal men u dan daer op slechten taeffel setten
‘Oubacken roggen broodt en water, tot bancketten:
‘Daer sal u bed-cieraet oock sijn, al hoorje 't no,
‘Een open houte-banck, met weynig haver-stro.
‘V Vrijers sullen sijn drie felle byte-maegden,
‘Die, met haer ba*n*de-die*n*st, daer menig hoer mishaegde*n*:
‘Die sullen, in de stee van kus, of liefde-soen,
‘V, mettet deur-gesluyt, een wreder groete doen.
Dus sulje, jonger mans, u tegen dese Vellen,
Als krygers van de Eer, in 't wapen moedig stellen,
En maecken Haerle*m*-straet, van dese drecken, schoo*n*:
Dan is 't dat gy verkrijgt der Maegden Eere-kroon.

Die sal de Eerbaer Maegdt u dan in vreugde langen,
Met vriendelick gelaet en over-soete sangen:
Om dat gy, door de Tuchc, haer Eer hebt voorgestae*n*,
En sy nu allegaer voor reyne Maegden gaen.
Want, *Lijs* is nu verjaegt, en *Bely* is geslagen:
De Buyrschap is verstoort; tot harer wel-behagen:
De straten sijn bevrijt van dat Eer-lose Dier,
Dat daer op schade dee, door droncke-bols getier.
Nu sieje, jonger heldt, hoe dat gy, deur wel-minnen,
Kunt roe*m* en d'Eere-kroo*n* der vromer Maegde*n* winne*n*.
Rept u, als Helden, dan; en toont ons, met de daet,
Dat gy gesuyvert hebt der *Lysen* drecke-straet.

Twee Eer en Deugde-soons sijn voor u heen getreden,
Die, mettet[a] blase-hoorn, haer uyren wel besleden;
Om al dit vuyl gespuys te jagen op de loop:
Op datse dus, ter straet, gemoeten uwen hoop.
'Roept dan, *Alarm! Alarm!* de strijdt is nu gewonnen.
'Geluckig is de tijdt, ter welcke wy begonnen.
'*Lijs, Aef* en *Smulle-Trijn*, sijn nu op desen dag,
'Door 'twapen vande Deugd, verwonnen in den slag.
Rept u dan, jonge maets; de *hoeren* sijn aen 't lopen:
Men siet haer, over al, vergaert in grote hopen.
Merkt vijs *kraen-maegden* hier, die dus haer nieu-geboort
Daer hebben, watte sond! seer jammerlick vermoort.

[a] Een teecken, dat dese hoere-maegden hare mannen, in toekomende rijt, horens opsetten sullen.

Let voorts in dese plaet, hoe dat weer haers gelijcken,
Tot nieuwen Buyr-vergaer, aldaer uyt alle wijcken
V komen in 't gemoet. Rept u dan, jonge mans,
Op dat die geyle Meyt geweertsy van 't gedans.
Dus hebje nu gesien, hoe dattet was van noden,
Dat ick, tot desen togt, twee Vrijers heb ontboden,
Die dese wilder leugdt, als Haerlems vuyle-Bruydt,
Opjoegen, deser wijf, door tuchte-dichts geluydr.
Siet hier u Vijandin, omcingelt van u allen
Die in haer Buyr-vergaer en danssen hebt misvallen.
Toont nu, wie u bevalt, os wie u meest behaegt,
Het Haerlems Moorde-swijn; os, onse reyne Maegt.

Vrijers en Iongeſellen, in Haerlem. 295

V is de achter-wacht ter Eere-togt gegeven:
Op dat gy daer vertoont u Eerbaer Maegde-leven.
De Slag komt op u aen. Sier, dat gy u dan weert,
So, als gy nu ter tijdt daer Eere van begeert.
[+]Dus neem ick mijn verlof, en wil op u versoecken,
Dat gy goed voordel doet, met al mijn Dichte-boecke*n*: [+]Sluytredea.
Op dat mijn Schry ve-pen, door uwe Maegde-scha*n*d,
V Eer en meerder roem mag nemen by der hand.

Aen Alle Eerbare Moeders, en Deugderijcke Vrouwen, *in Haerlem*.

[+]**G**y Eerbaer *Moeder-roodt* en *Deugde-rijcke Vrouwen*,
Nee*n*t acht op mijn vermae*n*: Let op u dochters *bou*- [+]Voorreden.
Der Maegde*n* Eere-dragt, die nu, tot droeffenis (*wen*,
Van't Eerbaer Haerlems hart heel uyt haer ploje*n* is.

+Het staet u nu dan toe, na aller volcker Wetten,
Op uwe Dochter-saeck heel scherp en nauw te letten.
Gy siet haer, niet alleen, hier sonder bouwen staen,
Maer sy heefe, watte scha*n*d! niet meer als 'themdje*n* ae*n*:
Sy heeft haer onder-siel, in 't stoeijen met de Gecken,
Oock laten mette rock, door hoere-lust, uyttrecken:
So gy haer, door de Tucht, niet weder kleedt en temt,
Sult gy haer dan, eer lang, heel naeckt sie*n* sonder hemt.
Wilt onse Naeckte-bil hier in haer hemdt begapen,
So, alsse vaerdig stond, om by den knaep te slapen:
Ey, siet hem dan, met een, daer kijcke*n* om een hoeck,
Verschrickt, mits dat hy sag u Eerbaer Vrouwe-doeck.

+Verhandelingc.

Lijs was al heel gereedt; om, met haer naeckte leden,
Tot koeling van de lust, in 't *Venus-bed* te treden:
Haer kap was noch op't hoofd; daer sy, voor't spiegel-
Om die oock af te doen, juyst mede besig was: (glas,
Mits hoorde sy 'tgedruys van uwe voete-stappen;
So datse, door den schrick, sick niet en kon ontkappen:
Doe was dat soete *Dier* verlegen aller meest,
Als gy voor oogen siet, met haren *Bedde-geeft*.
Sy wilt niet, waerse hem sou in der haest versteecken,
Of, achter een gordijn, of onder 't bed en deecken:
Sy kon hem niet so gauw verbergen voor u lien,
Of gy kond, metter vaert, sijn naeckte benen sien.

Gy quaemt so vaerdig in; dat sy niet onder 't laecken,
Ter hande ree gevat, kon mettet hemdt geraecken:
Doe stonse, dus gedraeyt, en keeck heel spytig om
Naer u die, op dat pas, haer niet waert willekom.
'tWas haer te groot verschil, by haren *Pol* te slapen,
Of, laten sick van u, dus, in haer hemdt begapen.
Ey, hadje toch vertoest, tot datse waer gesoenr,
Dan souse sijn geweest bly-geeftiger gekoent.
Nu sietse so vergramt; om datje komt beletten
Haer, die gevangen was in Venus Minne-netten,
Om daer, met haren vriendt, een kunsjen in te doe*n*.
Niets quelt een Maegt so seer, als 't derve*n* van de soe*n*:

Niets is haer nutter toch: Dies benje wel gekomen,
Ter uyr, als gy haer hebt der soens genot benomen.
‘Een meyt die, voor haer tyd, verla*n*g heeft na de lust,
‘Die moet men dus, in't hemdt, verrassen ongekust.
‘Dus moet me*n* 't*Venus-dier*, die soekt de *Min* te wecke*n*,
‘Tot sulcker *Lysen* schimp, voor 'tbedde-stee begecke*n*:
‘Dan heeftse regten loon, die heet de Maegde-spot,
‘En wordt by haer verdient, die is so bedde-sot.
‘So haer dit loon gevalt, so magse 't weer besoecken,
‘Op dees' os ander-wijs, met ymant van de Broecke*n*.
‘Doch, wacht so lange niet, als gy nu hebt gedaen:
‘Maer, laet haer liever dan in 't onder-sieltje staen.

Ey, siet hier *Lijsjen* nu, tot hoere-lust genegen,
Door uwer over-val, met haren *Pol* verlegen.
Dus mostj' haer, langs de straet, tot sulcker *Doecke* spor,
Nu leyden, tusschen u, in 't Haerlems vange-kot.
[+]Let wel op dit Gedicht, tot waerschou uwer saecken:
Of gy sult, met de Maegd, in 't naeste boeck geraecken.
Vaert wel, ick heb gedaen. Dit sy, met kort bescheyt,
V, door mijn *Kluchte-Pen*, hier van *Moer-Lijs* geseyt.

[+]Sluytreden.

En Deugde-rijcke Vrouwven, in Haerlem.

Schey-dicht, *Aen* de ionge ievgdt: Tot *Beteringe hares ydeler levens*.

Soete *Maegden*, om te scheyden,
Gaet vermeyden
In mijn trou *Geloof-Vermaen:*
Dan sult gy, in stee van duynen,
Ende tuynen,
By den *Here* weijen gaen.

Daer kunt gy het *Eeuwig Leven*
(Godt wil 't geven)
Vinden, tot u harte-lust:
Daer sal *Christus*, groot in *Eere*,
Na sijn *Leere*,
Geestelick dan sijn gekust.
Daer meugegy gestichtet wesen,
Door het lesen
Van de *Vreugdt* en *hellerpiji*
Denckt hier op, wordt gy gebeden,
Noch op heden:
Morgen kan 't te late sijn.

Hoort een woordt: De wyse *Maegden*
Godt behaegden:
Als gy in sijn Woorden leeft.
Huppel-Lijs en *Spele-Guyrtje*,
Danße-buyrtje,
Komen toe den *Helle-geeft*.
Sijt niet gram, dat ick u schande,
Velerhande,
Hier dus heb te toon geset:
't Is, om dat ick heb verlangen,
V te vangen,
In des Heren *Vange-Net*.

Yder een van u sal welen
Graeg, om lesen
't Geen ick hier van haer verhacel.
Hierom heeft mijn *Pen* u leven
Dus beschreven;
V te vangen al temael.
Maegde-Kroon, gy wordt gebeden,
Quade seden
Na te laten, desen dag.
Sy is wijs, die wel kan leven.
Godt wil geven
Dattet u gebeuren mag.

't Geen wy voor de *Doecken* stellen,
longesellen,
Gaet u aen, so wel als haer.
Dies so wordje mee, op heden,
Hier gebeden,
V te betren allegaer.
Gy verleydt de *Spele-Maegden*,
Die het waegden
Mee te lopen op het veldt:
Gy behoort, ter here-straten,
Na te laten
V gestoey en boof geweldt.

Vrome *leugdt*, gy kunt in desen
Sien, door 't lesen,
Dat de *Hemel*[a] voor u slaet.
Achter u staet hier de *hette*,
Sot en *belle:*
Daer de *Spotter* innelaer.
Hy is *Satans* Innelater,
Soete-*prater:*
Watje doet, gelooft hem niet.
Satan is sijn Opper-heere:
Hem ter eere.
Gy hem hier dus woelen siet.

[a]Te wete*n*, Pag: 104. 105.106. in de troostlickeSpreucken des Heren I. Christi. Matt: C. 25. v.i. tot 13.

Dansse-voet en sose heten
Doen u weten,
Dat de *Aerd* haer *Hemel* is.
Liever *Jeugdt*, wilt haer verlaten
Ende haten:
Kiest de *Vreugdt*, voor *Droeffenis*.
‘Eeten, drineken, spelen, tieren,
‘Quae manieren!
‘Is de vreugdt van dese lien.
‘Wie! heeft in het ydel wenschen
‘Deser menschen
‘Godes dienst wel ooyt gesien?

Is dit met, niet Gode gecken,
En verwecken
Synen Toorn? Gewisse, ja:
‘Na den doodt sy geen verheugen
‘(Watte leugen!)
‘Seggen sy; so voor, als na.
‘So wel kan haer *Meester* leeren,
‘Godt t'onteeren:
‘Fy! dien vuylen *Leugenaer*.
‘Godt wil hem berou noch geven,
‘In sijn leven,
‘En aen ons oock allegaer.

Noch een woordt: Ach! stopt u ooren,
't Kinder-mooren
Spruyt uyt vreugdt van jonge lien.
Als men dan het *quaedt* wil weeren,
Godt ter eeren,
Moet men op den oorsprong sien.
Fy! u onbeschaemde *Vellen*,
Sotte-bellen,
Die der vrouwen plichten doet:
Die de *Vrijers*, eens bekropen,
Na gaet lopen,
Op een lichte dansse-voet.

Nodig is't dat wy hier setten
Goede *Wetten*,
Hoeje nu moet sijn gehult.
Dit sal dan de *Wet* hier wesen:
Dat, na desen,
Gy niet meer vergaren sult.
Sulcke Meyt, die weer sal buyren,
Sal, dier uyren,
Sijn een lichter hoer genoemt:
Ia, sy sal, ten longsten Dage,
Dies ick klage,
Wesen tot de Hel verdoemt.

Als de Brabands Maegdt, ter Feeste,
Speelt de beeste,
Of, in[a] *Naeysters huys vergaert;*
Die sal heten, Beel-Sottinne,
Stoocke-Minne
En te sijn van Bastaerd-aert.
Dese *Wet* sal duyrig blyven,
En beklyven,
Tot dat gy u al bekeert:
Dan so word u naem gegeven,
Vroom van leven.
'Sy is kloeck, die gaerne leert.

[a]Hier worden der Stijfsters en Snijers huysen oock onder begrepen.

Ians klaeg-liedt:
Over 'tbeletten van't Buyrvergaren, in Haerlem.

Stemme: *Nu lees ick in 'tverdriet, etc.*

I.

O! *Lijsje*, drolle Meyt,
De vreugde van het spel,
Het is my aengeseyt,
Door eenen jongesel,
Dat gy nu wordt vergeefs op't *Buyr-vergaer* vertoeft.
Hierom, hierom, hierom, ben ick so seer bedroeft.

II.
Wat! heb ick menigmael
My aen u fye verblijdt,
Als ick u dee verhael
Van onse jonge tijdt.
Het is nu met de vreugdt en blyschap heel gedaen,
Nu ick, nuick, nu ick, niet weer mag buyren goen.

III.
Gy waert mijn soet vermaeck,
Mijn blyschap en geneugt,
Als ick in *Venus Saeck*
Was, door de wijn, verheugt:
Maer, nu sit ick en treur, berooft van u gesicht,
Dat my, dat my, dat my, so dickmael heeft verlic ht.

IV.
Ick hebbe, nu en dan,
Gekust u roder mond,
Als ick, met vollen kan,
Verheugt, u neven stond:
Dit beurt my nu niet meer; als't dee voor desen dag.
So dat, so dat, so dut, ick nu wel treuren mag.
V.
Want, als ick over-denck
V soeter drolle-praet,
En liever oge-wenck,
Met vriendelick gelaet,
Die gy my dickwils hebt so minnelick vertoont,
So wens, so wens, so wens, ick nu noch die gewoont.

VI.
Wanneer u oude *Min*
En soeter tijdt-verdrijf
My weer schiet in de sin,
En hoe ick mijn gerijf
Van u bekomen kon; als van mijn echte vrou,
Dan is't, dan is't, dan is't, dat ick wel kryten sou.
VII.
Hoe! heb ick u gekust,
Mijn troetel-vreugde-meyt,
Wanneerje, door de lust,
Waert in het graf geleyt.
Nu mist my dese vreugd. Ach! wat is't groot verdriet,
Dat ick, dat ick, dat ick, dit spel niet meer geniet.

VIII.

Ick wensche den *Poeet*,
Die onse vreugd verstoort,
Dat hy sijn *Dicht* vergeet,
Op dat hy niet een woort
Meer schry ve van *Moer-Lijs;* of van haer *Minne-spel*.
Want dit, want dit, want dit, IS my TE groot geqoel.

Liisies tegen-klagte.

Stemme: Com Scheapherdes deck jour heads.

I.

A*ch!* Ian, *mijn soeter* MIN,
'tVermaeck van mijn gedachten,
UVat! was't my lief gewin,
Dijn soentjens in te wachten.
Nu moet ick, tot mijn leet,
Die soete vreugde derven:
Dies ben ick mee gereet
Om treurig been te sterven.

II.
Laet ons dan bene gaen,
Tot eynde deser saecken,
Om, in den KLEVER-LAEN,
Os duyn, *een graf te maecken*.
Op dat wy onse smart
Daer in vergete-mogen.
Want, ick gevoel mijn hart
Met droef heyt overtogen.
III.
Ey, wil mijn vreugde sijn,
Op dat wy, metten andren?

Tot laving van de pijn,
Na buyten toe gaen wandren.
Nadien wy niet by-een
Ter buyrte mogen komen;
So laet wy twee alleen
Gaen onder groene bomen.

IV.

Wie weet, of onse vreugd,
Die nu schijnt heel verloren,
Niet sou, door veld-geneugd,
Weer rysen, als te voren.

Al isset BUYR-VERGAER
Verstoort, door Dichte-Fchryven,
Wy kaunen, voor en naer,
Een dag uyt Haerlem *blyven*.

V.

Mijn Moeije woont op't Landt,
Die kan ick gaen befaecken:
Daer kunje, deur het sandt,
Meer brengen van de Broecken
Griet, Ael, *met onse* Stijn,
My sullen mee geleyden.

Dus willen wy daer sijn
Heel blyde, voor wyscheyden.

VI.

Laet dan de Breecke-spel,
Die niet met ons wil mallen,
Daer eenen Iongesel,
Die wijs is, wel-gevallen.
Wy willen weer geneugd
En soeter Minne plegen.
Want, ick ben tot de Deugd
Toch genezins genegen.

Nader-Bericht,
Voor Den Lese.

WAnneer ick, gunstig Leser, dit Boeckjen gedicht en done drucken hadde, niet sonder kennisse van verscheyde Eerwaerdige personen in den Lande, so Politijcken, als Geestlicken; heb ick echter, om wigtige redenen my daer toe bewegende, goedt gevondẽ, so voor, als achter op dese plaetze, ijt wes daer in te veranderen: Kennende nende het Boeckjen voorhet myne, so als ick't nu uyt-

geve. Doch, also ick my niet anders laet voren staen, als dattet vele opspraecke sal onderworpen wesen; om dat ick alle de ongeschickte Jeugdt van den Lande (want de Wel gemanierde en vromer slach en roertet niet) wat scherpjens bestraffe, ende de Ouden hier en daer oock aenraecke: So sal ick my des getroosten; wel wetende dat alle Boeck-schryvers sulcks onderworpen sijn, insonderheyt de nieuwelingen en die de gebreecken meest aenwysen: Niet van sinne sijnde de berispers en tegenspreeckers ijts anders te antwoorden, als in dit selvige boeckjen, door *Poétischen Dicht*, genoegsaem geschiet: Van sinne sijnde haer berispinge geduldig te dragen. My-

ner vijanden bestraffinge en tegen baffen acht ick niet: Want ick hebbe nu, met vrouwe en kinderen, eylacy! vijf jaren na den anderen so vele bespottinge, schade, onregt en geweldt, tot mijn onschuldt, geleden en door Go- des genade over gekomen; dat, om sulcks alles-te beschryven en met de stucken en bewysen oock te doen blijcken, tien boecken papier te weynig sijn souden. Ondertusschen twijffel ick niet, of de onpartydig Leser sal een beter oordel hier over vellen, en den Schryver gunstig blyven; om meer schrists van hem te verwachten. In allen gevalle sijn wy bereyt ons leersaem te stelle*n*, en die feylen of misslagen die ons hier in wel mogen aengewesen worden, in toeko-

mende, te verbetere. Tot welcke*n* eynde wy in dit Boeckjen der Schryvers *Eere-Berg, Poétischer* wyse, aenwysende te verstae*n* geve*n*, dat niemant volleert is:'tWelck so wel moet gepast worde*n* op de maniere en den inhoudt van't schryven, als op de *Dichte-kunst*. Wat belangt cenige oneerlickheyt van daden en redenen, die wy oock met dertele woorden voor stellen: Hier over meynen wy den gunstigen Leser, in den *Poétischen Dicht*, aen twee *Eer en Deugdt-lievende Vrijers en Iongesellen in Haerlem, Pag.28o.281*. genoeg gedaen te hebben; daer toe wy ons gedragen. Den Leser voorder verseeckerende, gelijck het gemelde Boeckje*n* oock deurgaens te kennen geeft, dat ons Wit en Ogemerck sy,

de gewenste verbeteringe der ydeler en lichtvaerdiger *Jeugdt*, en de af schaffinge der oneerlicker ende ondeugender (hoe wel gewoonlicker) *Buyr vergaderingen* en anderer ydeler en verborgener by-een-komsten van *Vrijers* en *Vrijsters*, in alle Steden. Niet twijffelende oock, ja ons daer over ten vollen verseeckert houdende, of men sal insonderheyt in eenige *Maegden*, door de Eerbare schaemte, eer lange hier door merckelicke beterschap, tot verlatinge der voorschreven onbetamelicker vergaderingen vernemen. Daer mede moet dan alle opspraecke noodtsaeckelick verdwynen en te niete gaen. Wil men seggen, dat wy de sonden en gebreecken, in stede van bestraffen, met

woordo en plate aenwysen en leren. Hier op antwoorden wy noch eens, dat wyse aenwysen, tot mydinge, schouwinge en nalatinge: Maer ontkennen wel duydelicken, dat wyse de Jeugdt leren; ja niet meer, als een *Predicker* doet, die de vuyle schanden en oneerlickste daden van de bordeel-huysen opentlick van den Stoel met namen en omstandigheden afroept. Besluytende dese redenen, met de eygene woorden van den *Hoog-geleerden en wysen Here, J. Cats*, in sijn *Nootwendig bericht voor den Leser*, in't groot *Houwelick*, voor de *Moeder*. *Weest niet dertel, en dit en sal u niet ergeren: Ingeschonckon wijn maeckt wel dronckaerts gaende, Maer sobere en nuchtere lieden en hebbender geen wesen van: Vrije*

woorden van natuyrlicke saecken mogen misschien by een kittelachtig breyn verdraeyt werden, na sijne genegentheden, maer een vroom en eerbaer hert en heefter geen miskomen van. 'tIs wel so, dat onbescheydelick yet te seggen, dwalinge kan veroorsaecken: Maer 'tis niet min de waerheyt, dat onwijs stille-swygen de menschen laet opten doolweg daerse sijn. Ick heb ongeveer twintig jaren achter een in *Haerlem* als burgeren koopman gewoont, en de *Predicatien* van *Godes H. Woordt*, nevens anderen, vlytig en met vermaecken waergenomen; maer nooyt jegens die schandelicke *Buyr-vergaderingen*, daer meer als in andere Steden misbruyckelick, horen predicken; misschien door onwetenheyt der selver: Gelijck

ick mede eenige jaren daer gewoont hadde, al eer't my bekent wierde. So dat dit *Poétis boeckjen* (als ick hope) de Eerwaerdige en Godtvresende Leraers daer ter Stede nu sal, en noodtsaeckelijck moet, tot sulcks veroorsaecken en wacker maecken. Wy werpen voorts een kneppel in't hondert: Die geraeckt werdt, mag het voelen en sick beteren: Die't sick aentrecken, geven daer mede te kennen datse in haer gemoedt van't quaedt overtuygt worden. Doch indiense liever hebben dat wy hare namen en toenamen met nader omstandigheden in toekomende stellen, het sal haer believen sulcks minnelick op ons te versoecke, en sose daer mede beter gedient sijn, wille wy hun

hier in mede gedienstig wesen en vriendtschap bewysen. Hier by laten wy't voor dese rijdt berusten; van meynin ge en voornemen sijnde ons hart ensin in de volgende Boeckon, tottet gemeyne wel-varen, beter en wijt-lopiger te verklaren. Vaert wel en sijt den Aller-Hoogsten in Genade bevolen.

Aen Den Leser, wien dit Werck mishaegt.

I.

[+]**M**isnoegtet dy, dat ick *Moer-Lijs* en *lan*
Hier slel voor yder man;
En dat ick oock haer tuyre-luyrig spel
Gelijck by *Sot* en *Bel:*
Voorts, dat ick noch haer velerley geraes
Op volle straten blaes:
Daer yder een, in desen spotte-dag,
Sijn schimp mee dryven mag.

[+]Antwoort aen de gene, die't misnoegt, dat ick de ydelheydt onser derteler leugt Io klaer *en* naeckt voor oogen stelle.

II.
Hier seg ick op: Dat dit, verstandig man,
Dy mede leren kan:
Gelijcket is, met klaer en goedt bescheyt,
In't *Boeckje* meer geseyt.
Doch, by so vergy noch niet sijt voldaen,
Neem dese reden aen:
Seg, wat is meer: *Mijn schryven, of baer doen?*
Sy dan niet meer soo koen,
III.
Verbie dijn *Saedt* dit boser *Narre spel*,
Als vruchten van de *Hel*.
Let op haer doen en groter vrijicheyt,
Die nu de *leugdt* verleyt.

Mishaegtet dy, dat ick haer geyler snap
Hier, door mijn penne, klap:
Leer haer Gods Woordt, en treck haer op in Deugdt.
Want, dit verciert de Ieugdt.
IV.
Voorts, seg ick dit: Dat gy, na goedt gedult,
In waerheyt vinden sult,
Dat drie, van al, geleert deur ons gedicht,
Nu sullen sijn gesticht:
Ia, waer't maer een, so sal ick sijn verblijdt,
In dese quader tijdt:
Doch, woude Godt, dat duysent mogtens sijn
Bewaert, voor helle-pijn.

Wy stellen voor haer minne-sot bedrijs.
Als een oneerbaer wijs;
Of, soje wilt, haer veldt en duyn-gerol,
Gelijck een droncke-bol:
Op dat de daedt, van dat hun niet betaemt,
Haer maecke so beschaemt,
Dat sy een schrick bekomen van haer doen,
En Venus Minne-soen.

VI.

Bestraf dan niet, tot deser reden slot
Mijn Penne, die bespot
De ydelheyt van dese wilder Ieugdt,
En maent haer tot de Deugdt:

Maer, in dier stee, bestraf de boser daet
Die dese Ieugdt begaet.
Hier hebje nu heel klaer en goedt bescheyt.
Let op haer Saligheyt.

VII.

[+]Hier sijnder mee, die ick ten dele ken,
(Dies ick verwondert ben)
Wiens meyning is: Dat ick sou sijn te out,
Tot dese Maegde-kout;
Daer ick my moey, met jonger lieden saeck:
Als, of ick had vermaeck,
Om, deur mijn Pen, te klappen sulcke daet,
Die my niet aen en gaet.

[+]Antwoort aen de gene die meynen, dat ick te oudt sy, om my met jonger lieden faecken te moeijen,

VIII.
Mijn antwoordt is: Dat niemant is te out,
En vele min, te stout,
Om Tonden schand te brengen voor den dag:
Op dat hy't helpen mag.
Ben ick te out: Soeek eenen jongen man,
Die beter schryven kan;
Op dat hy stel, heel kunstig en met lust,
't Geen my niet is bewust.
IX.
Dit sal my sijn vermaeck en meerder vreugdt,
Tot voordel van de Ieugdt.
Want, ick heb hier maer een begin gestdt:
Geiijck het Dicht u melt.

Een jongman nu, sick met noch kloecker pen,
Indien hy kan, gewen,
Om dit vervolg, tot veler beter gunst,
Te stellen, nade kunst.
X.
My sal gewis verlangen, om te sien
De pen van jonge lien:
Ia, dit is meer: Hy sal oock sijn geeert,
So hy my beter leert;
Want, onse kunst (die dichten, nade maet,
Vol sins en aerdig slaet)
Heeft so veel in; dat oock, de ouder man,
Daer meer in leren kan.

XI.

Wel op dan nu: Rept u, wie datje sijt
Om nu, ter laeste tijt,
Vbest te doen, gelijck des Hoogsten Tolck,
Te leren al het volck:
Begraestet niet, dat Hy u goedig geeft,
Die in de Wolcken leeft:
Op dat de daedt van dijn ondanckbaerheyt
Niet toon dijn luijcheyt.

XII.

Het sal oock sijn te groter weet en kunst
Sogy, met meerder gunst,
Wat schryven kunt, tot jonger lien vermaen,
Als ick hier heb gedaen:

Maer, watje doet, en wacht doch niet te lang,
Om, met een soeter sang,
Tc stellen ijts, tot straffing en vermaeck,
In onse Maegde-saeck.
XIII.
[+]Als gy hier leeft ons veler naem-verhael:
Neemt die-voor al te mael,
Die, in haer Stadt, sijn van de wilder soort,
En tot ons dicht behoort.
De Smulle-buyrt staet hier, als 'tboeck verhaelt,
Met ngmen afgemaelt;
Die, over al, sijn by de Ieugdt bekent.
Die sick ten quade went.

[+]Antwoort aen de gene die sick beklagen, dat sy hare name*n* hier vinde*n* stae*n*, en sijn van die Smulle-buyrts Gilde niet.

XIV.

Heb ick gestelt, Moer-Lijs, voor onse Trijn,
Een Vereken, voor een Swijn;
Quae Griet, voor Sloor; Moer-Soet, voor onse Neel
Een Luy te, voor een Veel;
Queeck-Eent, voor Swaen; een Hucke-buck, voor Aep;
Sotttn, voor Kijcke-gaep: Dit is verlooft de vryheyt myner Pen:
Want, ick haer niet en ken.

XV.

Vindt gy hier staen, een Ioffer, Al-bedil,
Voor 'tlipje, nimmer stil;
Een Loopje-ras, voor Sleep, of Tripje-tret;
Een Minne-Pol, voor Slet;

Een Vel, voor Veeg; een Tetje, Styve-been,
Voor Dieuwer, Slype-steen:
Segt my het aen: Op dat ick u herstel,
Een Vege, voor een Vel.
XVI.
Indienje leeft, Malloot, voor Tuyre-luyr;
Geckin, voor Spele-buyr;
Of, Lamme lans, voor Kip, ick heb u al;
Een hallef-wijs, voor Mal;
De Suyp-uyt-pot, voor 'tmeysje, Manne-soet;
Spring-op, voor Lichte-voet:
Komt, doet u klagt, met onse Broeije-Hen:
Op dat ick u dan ken.

XVII.

+Vraegt d'ouder man! Waerom ick my dus moey
Met jonger lien gestoey?
'tIs voor gesegt, daer toe ick my noch keer
Behaegt u dan niet meer
Te straffen ijts, dat gy hier in vind staen:
Of, ick sou voorder gaen,
En schryven oock wat van de oude lien,
Die haer gebreck niet sien.

+Stuytreden.

XVIII.

Houdt u dan stil, en leeft ons nu, met lust:
So hebje mede rust.
Is Ian gestelt, voor Dirck, of droncke-Klaes;
Een Nar, voor eenen Dwacs:

Dit acht ick niet: Want, als hier voor gesey,
Sy hier oock u bescheyt.
Dus sluyt mijn Pen, en wenst u algelijck
Het Eeuwig Koningrijck.

Aen den Leser, Wien dit Boeck dunckt dier te sijn.

Waerom wordt niet gesocht
Het boeck van sose heten?
Om dattet werd verkocht
Voor weynig, doe ick weten.

'tVolck is van sulck geslacht,
By 'twelcke wy nu leven,
Daer dat wordt meest geacht,
Waer voor men veel moet geven.
Wanneer een *schellevis*
Maer kost ontrent twee blaocken,
Al is hy vers en fris,
Smaeckt hy haer niet in't bancken:
Maer, als men hem, ter mert,
Ses stuyvers moet gaen kopen,
Dan isset, dat men wert
Heel graeg daer na te lopen:

Wanneer men hem, ter straet,
Moet om en omme dragen,
Een yder hem dan haet,
In dese bose dagen.
Wanneer een larns-quartier
(Een wel beken de saecke)
Is kostelick en dier,
Dan heeftet goede smaecke.
Wanneer een appel hangt
Wat hoog, omafte pluckert;
Een ydet dan verlangt
Om die na sick rerucken:

Tot die, welck hangt om laeg,
Om lichtelick te vaten,
Wordt eener selden graeg;
De hoogste kan ons baten:
Het is geen wonder mee;
Want, hy is naest na Boven,
Aen Godes Woning Stee,
Die Hemels Luste-Hoven.
Gelooft dan, vromer Ieugdt,
Dat oock, also, de Boecken,
Die u tot ware Deugdt
Aenlocken, sijn te faecken.

Hier hebje mijn bescheyt.
Wilt dan nu dese Sangen
Van onse dertel Meyt,
Voor vele gelds, ontfangen.
Gy kunt, door dit Gedicht
Van al haer Ydelheden,
Tot Deugden sijn gesticht:
Waer toeje wordt gebeden.
Gy Ouden, kunt hier mee,
Tot uwer bate, leren:
Wilt dan des Hoogsten Wee!
Van uwe koppen keren.

Dus wens ick u, tot Slot,
Het Eeuwig Salig Leven:
Dat u, tot Hemel-Lot,
Godt wil genadig geven.

G.I.Q.

Vertoog,
Van velerbande Inhoudt deses Boecks.

B.

Datmen oock wel Boecken, die schy nen van geringen Inhoudt te sijn, aen Heren vereeren en toe-eygenen mag. Pag. 15.16.
Waer en by wien men dese Dichte-Boecken faecken sal. Pag: 93..94.96.97
Bestraffinge van de Neder-Landsche Ieugdt, binnen Londen in Engelandt: En lof der sel viger Engelscher Ieugdt. Pag: 76. tot 81.
Van de sedigheyt der eygener Brabandscher Maegden, by geboorte. Pag: 186. tot 192.
Van de wulpsheyt en on manierlickheyt der Brabandscher Bastaerdt-Maegden, hier geboren; onder de naem van, Bely, voorgestelt. Pag: 193. tot 199.
Van haer heymelicke vergaderingen, in Stijfsters, Naeysters en Kleermaeekers, huysen. Pag: 200.tot 208.

Belis Keurs. Pag: 209. tot 212.
Belis Rocken en Minne-brieven. Pag: 215. tot 218.
Belis Tranen. Pag: 219.
Belis Moeder, de Brabands Ick-ick-ick. Pag: 220. tot 222.
Belis uyt-spele-ryden. Pag.222. tot 231.
Belis Netel-spel. Pag: 232. tot 234.
Een Bastaerd-Brabandsche nieuwe manier, om sijn L. Bruydt in't Eerbaer bedde te kussen. Pag: 242.
Aen de Berispers. Pag: 335. tot 347.
Dat diere Boecken meest te achten sijn. Pag: 348. tot 352.

D.

Der dwaser Maegden gelaet en wercken. Pag. 7. tot 11.
Der wyser Maegden Oly-Lamp. Pag. 12.104.105.106.

E.

Gelijck uyt de *Enten*, de *Bomen*; so komen uyt de jonger *Ieugdt*, de *Mannen* voort. Pag: 65.66.
Eer en Deugdt-lievender Vrijers ernstiger beschryvinge, Pag: 271. tot 296.

G.

De gebreecken worden vertoont, tot schouwinge. Pag: 83. 84.
De groente mettet gras dienen den Poeet beter, als de Maegden. Pag: 72.
Gilde-Broers van de Buyrvergaderingen in Haerlem. Pag: 266. tot 270.

H.

De *heren* die, onder schijn van Heerschappy, de Tyrannije plegen, worden geleecken by *hoere-maegden*. Pag: 1. tot 5.
De *Heren*, die de Burgers goedt Regt doen, worden wel en te regt geleecken, by *Vrome Eerlicke* en *Godtvresende Huys-vaders*. Pag: 3. tot 5.
Hoemen, van de *Haerlemsche Lysen, Poeetinnen* sal maecken. Pag: 72. tot 75. en 85. tot 88.

I.

De vromer Ieugdt wordt een beter Boeckjen tot lof belooft, sose sick beteren. Pag: 47. tot 49.
Dat de rijcke leugdt de dertelste in den Lande is Pag: 21.

Der Iannen boos leven wordt aengewesen. Pag: 67.

K.

Het Nieu-geboren-Kinder-moorden in Haerlem. Pag: 71. 177.
Het Kinder-trouwen ter selver Stede. Pag: 251. 252.

L.

Hoe de Lysen in Haerlem haer Buyr-vergaderingen beginnen. Pag: 109. tot 115.
Hoese daer de lobben kreucken en stoven branden. Pag: 116. tot 119.
Hoese daer na op de straten rasen en geweldt plegen. Pag: 120. tot 124.
Hoese na dit de bouren buyten op't veldt plagen. Pag: 125. tot 132.
Hoese op bruyloften met de wijn en glasen klincken. Pag: 133. tot 136.
Hoese lam-voetig, met sliry-sleyp, over straten gaen. Pag. 140. tot. 144.
Hoese buyten in't veldt velerhande sotte-kluchten spelen. Pag: 144. tot 176.
Wat mijn Loon van dit Boeck-schryven sijn sal. Pag: 179. 180.
Twee Liedekens, van *Ian* en *Lijs*. Pag: 316. tot. 325.

M.

De *Hollandsche Meremin* wordt aengewesen. Pag: 129.

Dat de Maegden stout worden. Pag: 19.

N.

Dat Na-druckers van Boecken oneerlick sijn. Leest achter den Tytel.
Oude *Narren* in Haerlem. Pag: 177. 183.

O.

De oorsprong myner Dichte-schryven. Pag: 32. tot 35.

P.

Van de Poeetische Konst. Pag: 56. tor 61.
Dat deselve, als de Gekroonde Goude-Pen, van Boven uyt den Hemelkomt. Pag. 62.

R.

Rondelen. Pag: 181.
Van't Regt der Landen. Pag: 15. voorts 49.50.

S.

De *Spinne* wordt vergeleecken by *Bosen, Gevveldenaers* en *Tyrannen*; die uyt alle goede saecke*n* (als de Spinne) het bose suygen en in't harte trecken. pag. 13.

T.

De Geestelicke Trouw wordt stichtig aengewesen. pag: 254.255.

V.

Vrouwe-ghebreecken, by den Here l. *Cats* in sijn groot en treffelick *Houwelijck-Boeck* overgeslagen. pag: 38. tot 44.
Ernstiger vermaninge aen den Lybertijnschen Vry-Geest, Pag: 256. tot 265.

W.

Een wijs man maeckt kloecke Boecken. Pag: 26 tot 29.
De Wijsheydt komt van Gode; maer de ydelheydt en sonden uyt ons selven. Pag: 62.
Waerschou-Gedicht aen de Vaders. Pag: 66. 67.
Waerschou aen de Moeders. Pag: 68. tot 75. en 297. tot 302.
Wetten, voor de *Hollandsche Lijs* en *Brabandsche Bely.* Pag. 314. 315.

Ernstiger VVaerschouwinge:
Aen Alle Eersame en Kunst-lievende Boeck-verkopers en binders.

VV*y hebben ons met regt te beklagen, Eersame en Kunst-lievende vrienden, datter in't binden der Boecken vele tijds so grote onacht saemheyt gespeurt wordt; dat de bladeren niet behoorlick en effen-gelijck gevowen sijnde, hier en daer, onder en boven, tot dicht aen, ja tot in de letter, worden afgesneden: Dat den koper en leser, doch den sinlicken* Autheur, *voor allen, hartzeer en verdriet baert: Het welcke niet so seer uwe leer-jongers,*

als u selven, te wyten is: VVant gy, als de Meesters, behoort daer voor sorge te dragen. Sommige derven't uwe gierigheyt *toe schryven; als die, door sulck dicht-af-snyden, te meerder gewigte papiers soudt verkopen mogen: Dat ick, tot uwer eeren, nimmer heb willen geloven. Tot dese* Waerschouwige-klagte *nu hebben u E. my veroorsaeckt door't slordig inbinden en afsnyden veler boeckjens*, Oraenjens Grols-Gewin, *by my, een wijl geleden, als mijn eerste Poeetische vrucht, in't licht gebragt; daer van ick hier en daer by de kopers sommigen tot in de plate, den* Princelicken Triomph-Wagen, *gesneden gesien hebbe: Dat so niet behoort. Ende also dit* Poeetis Boeck *met tien seer konstrijcke en kostelicke platen verciert is, die op het grootste, insonderheyt in de diepte of bre-*

de, aengelegt sijnde, om te meerder wercks voort te brengen worden u E. by desen seer ernstelick gebeden, om in't vouwen en binden deser boecken wel en naeuwe te letten en beter acht te nemen, als voor desen geschiet is; op dat wy met groter lust tot meerder schryven en uytgeven van boecken, door sulcke uwe wel vereyschte naerstigheyt, aengedreven mogen worden: Dat u E. ook te meer voordels in toekomende tijdt aenbrengen sal. VVy hebben, beneven onse sinlickheyt in de Dichte-Konst *(Daer van de gunstige Leser sal oordelen mogen) oock grote sorge gedragen om alle druck-feylen voor te komen: Doch bevinden echter dat door ons afwesen, als moetende, door een grote en sware Regtsaecke, dickwils van huys in Amsterdam sijn, door den Drucker, die niet te min heel kloeck en voorsichtig is, dese na-*

volgende kleyne feylen begaen sijn:

Pag: 2. Op't eynde van de achtste regel.
Leest, geen Regt tot vangen geeft: *voor* heeft.
Pag: 7. voor inde twede regel.
Leest, En dat *men Gode dient: Voor, En* dus *&c.*
Pag: 28. in de negendt regel.
Leest, van *voor* om.
Pag. 137 ter syden in den kant.
Leest, spouwende *Maegdt: Voor,* swouwende.

't VVelck een yder koper lichtelick met swarten int, sonder kladden, verbeteren kan.

Hier mede, Eersame, Kunst-lievende en gunstige vrienden, sijt den Aller-Hoogsten, den Gever der Wijsheyt *en* Schryve-

konst, *in* Christo *Genadelick bevolen. Vyt 's Gravenhage, Anno* 1629. *desen* 24. *Augusti*.

Vwer E. dienstwill: en jonstiger
Vriendt, G.I.Q.